PROSTITUUTIO SUOMESSA

Anna Kontula

EXPO SÄÄTIÖ • HELSINKI

Julkaisija: SEXPO säätiö

© 2005 Anna Kontula

Taitto: Tomi Kuhanen
Kansikuva: Getty Images
Kuvitus: Maria Laakso

ISBN 951-95548-4-X

Domus-Offset Oy
Tampere 2005

Prostituutio on hyvin vanha ja paljon keskusteltu ilmiö. Tästä huolimatta aiheesta on vain vähän luotettavaa, systematisoitua tai kunnolla tutkittua tietoa. Aihekenttä on varsin monitahoinen ja moraalisesti poikkeuksellisen latautunut. Sen käsittely yhteiskunnassa herättää usein voimakkaita, tunnepitoisia reaktioita puolesta tai vastaan; samoin väitteitä ja arvioita, joilla ei ole empiiristä pohjaa. Yhteiskunnallista keskustelu prostituutiosta nojaa vain harvoin kunnolliseen tietämykseen prostituutiosta, sen tilasta ja siihen liittyvistä ongelmista Suomessa.

Anna Kontulan tekemä raportti ”Prostituutio Suomessa” on pioneerityönä merkittävä julkaisu. Raportin pyrkimyksenä on ollut kerätä luotettavin käytettävissä oleva tieto prostituutiosta ja jäsentää se kattavaksi kokonaiskuvaukseksi. Monista aiheeseen liittyvistä kysymyksistä on ollut vaikea saada luotettavaa tietoa. Silti raporttiin on onnistuttu kokoamaan tietoa, joka avaa uusia näköaloja ja ulottuvuuksia prostituutiota koskeville tiedoillemme. Aineiston käsittely ja argumentaatio on tehty huolella.

Raportin julkaisemisella on yhteiskunnallinen tehtävä. Sen yksittäiset kohdat herättävät todennäköisesti keskustelua ja ehkä myös vastaväitteitä. Anna Kontulan ansiosta voimme nyt tarjota tälle keskustelulle systemaattisesti jäsennettyä tietoperustaa. Toivomme, että aihepiiristä keskustellaan tulevaisuudessa samalla kiihkottomalla ja rationaalisella tavalla kuin mitä Anna Kontula on onnistunut raportissaan tavoittamaan.

Helsingissä 12.5.2005

Osmo Kontula
dosentti
hallituksen puheenjohtaja

Jukka Virtanen
toiminnanjohtaja
SEXPO säätiö

Tiivistelmä

Suomessa työskentelee tällä hetkellä vuosittain noin 8000 prostituoitua, joista puolet suomalaisia ja enemmistö osa-aikaisia. Päivätasolla noin neljännes ja vuositasolla kolmannes heistä toimii parittajan kanssa tai alaisuudessa. Prostituoituutioon päädytään hyvin erilaisista lähtökohdista ja erilaisilla motiiveilla.

Prostituutiokenttä on etnisesti jakautunut: suomalaiset tarjoavat päiväkahviseuraa ja erikoispalveluja, thaimaalaiset intiimihierontaa ja Suomessa vierailevat venäläiset ja virolaiset yleensä vain päiväkahviseuraa.

Osaan prostituutiosta liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia, kuten rikollisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja päihteiden väärinkäyttöä. Erityisen heikossa asemassa ovat paperittomat siirtolaiset: heillä ei ole mahdollisuutta hakeutua virallisille työmarkkinoille tai turvautua julkisiin palveluihin edes akuuttitilanteissa.

Kansainväliseen paritusrikollisuuteen lisäksi kentältä löytyy myös muita järjestäytymisen muotoja. Prostituoidut pitävät yllä sähköisiä keskustelufoorumeja ja järjestävät tapaamisia. Studioiden, hieromalaitosten ja avustusorganisaatioiden (Pro-tukipiste) ympärille syntyy epävirallisia verkostoja. Seksityöntekijöillä on kansallinen ja kansainvälinen etujärjestö. Silti valtaosa prostituoiduista ei tunne ketää muuta alalta.

Vaikka prostituutiota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, sen määrään ja muotoihin vaikuttavat yhteisön sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset erityispiirteet. Suomalaista prostituutiolainsäädäntöä on muutettu viime vuosina merkittävästi. Prostituutioilmiöön ovat heijastuneet myös Viron ja Venäjän tulotason hidas nousu, Suomen sisäisten tuloerojen kasvu, Viron EU-jäsenyys ja suomalaisessa mediassa käyty prostituutiokeskustelu.

Viime vuosien merkittävimmät muutokset Suomen prostituutiokentässä ovat olleet Venäjältä ja Virosta tulevan keikkaprostituution väheneminen ja virolaisten osalta itsenäistyminen sekä mahdollisesti

suomalaisten prostituoitujen määrän kasvu. Murmanskin ”tyttöbussien” tilalle on syntynyt ”täsmäprostituutio”, jossa asiakas kutsuu myyjän luokseen muutamaksi päiväksi ja seksipalvelujen lisäksi naiset muun muassa tekevät kotitöitä. Korvaushoidon tulo Suomeen vähensi piikkihuumeiden käyttäjien osuutta prostituutiossa. Sähköisen viestinnän yleistymisen ja lakimuutosten vuoksi asiakashankinta on siirtymässä kadulta, ravintoloista ja lehdistä internettiin.

Sammanfattning

I Finland beräknas arbeta ca 8 000 prostituerade varje år, varav hälften är finländare. De flesta arbetar på deltid. Betraktat på dagnivå arbetar var fjärde prostituerad med en hallick. På årsnivå uppgår andelen till en tredjedel. De prostituerades utgångspunkter och motiv är mycket varierande.

Prostitutionen i Finland är etniskt segregerad: finländarna erbjuder samlag och specialtjänster, thailändarna intimmassage och ryssarna och estländarna, som kommer till Finland för att arbeta, vanligen bara samlag.

En del av prostitutionen är förknippad med tunga sociala problem, t.ex. brottslighet, fattigdom, missbruk, utsatthet och utanförskap. Speciellt prekär är situationen för papperslösa immigranter: de kan inte söka sig till den officiella arbetsmarknaden och har inte ens i akuta fall tillgång till samhällsservice.

Utöver den internationella koppleribrottsligheten finns det på fältet även andra former av organisation. De prostituerade har diskussionsforum på Internet och ordnar sammankomster. Kring studior, massagekliniker och hjälporganisationer (t.ex. Pro-tukipiste) uppstår oofficiella nätverk. Det finns också en nationell och internationell intresseorganisation för sexarbetare. De flesta prostituerade känner dock ingen annan i branschen.

Prostitution förekommer i alla samhällen, men dess omfattning

och former påverkas av det enskilda samhällets sociala, kulturella och ekonomiska särdrag. Den finska prostitutionslagstiftningen har ändrats avsevärt de senaste åren. Prostitutionen i Finland speglar även den långsamma stigningen i inkomstnivån i Estland och Ryssland, de växande inkomstklyftorna i Finland, Estlands anslutning till EU och diskussionen om prostitution i de finska medierna.

De mest betydande ändringarna i prostitutionen i Finland på senare år har varit minskningen av antalet estniska och ryska prostituerade som bara kommer till Finland för en kort tid åt gången, de estniska prostituerades självständigare ställning och en eventuell ökning av antalet finska prostituerade. Bussar med prostituerade från Murmansk har avlösts av verksamhet där kunden bjuder in kvinnan hem till sig för några dagar och kvinnan vid sidan av sextjänster också utför bl.a. hushållsarbeten. Införandet av substitutionsbehandling har minskat andelen sprutnarkomaner bland prostituerade. Som följd av förändrad lagstiftning och växande användning av elektronisk kommunikation skaffar prostituerade sina kunder i allt större utsträckning via Internet i stället för på gator och restauranger eller genom tidningar.

Abstract

Currently, there are some 8000 prostitutes working in Finland annually, half of them Finns and the majority working part-time. On a daily basis, about a quarter and during the year one third of them work with or under the control of the pander (pimp?). Reasons why people end up as prostitutes are various.

The field of prostitution is divided ethnically: the Finns offer traditional sex services (incalls/outcalls) and special services, the Thais offer erotic massage and the Russians and Estonians visiting Finland usually offer only traditional sex services.

A part of prostitution is associated with serious social problems,

such as crime, poverty, social marginalisation and drug abuse. The situation of the illegal immigrants is especially bad: they cannot enter the official labour market or turn to public services (such as police or health care) even in acute situations.

Besides the international organized criminal procuration, there are other forms of organizations in the field, too. The prostitutes maintain online discussion forums and organize meetings. Informal networks arise around studios, massage parlors and assistance organizations. Sex workers also have national and international unions. Still, the majority of the prostitutes don't know anyone else working in the business.

Even though prostitution is found in every society, the social, cultural and economic characteristics of each society have an effect on the volume and forms of it. The Finnish prostitution legislation has been greatly revised during the last few years. The phenomenon of prostitution has reflected the slow rise in income level in Russia and Estonia, the growing income disparities in Finland, the Estonian EU membership and the discussion about prostitution in the Finnish media.

The most significant changes that have taken place in the field of prostitution in Finland during the last few years have been the decrease in temporary prostitution by the Russians and Estonians, the Estonian prostitutes becoming independent, and the possible increase in the number of Finnish prostitutes. The "precision prostitution", where the client invites the seller to his home for a few days to do for example household chores in addition to sex services, has replaced the "girl buses" from Murmansk. The beginning of substitution treatment in Finland has cut down the proportion of injecting drug users in prostitution. As the new communication technology is becoming more and more common and changes are being made in legislation, the internet is gradually replacing streets, restaurants and newspapers as a way to find customers.

Sisällys

Esipuhe....3
Tiivistelmä....5
Sammanfattning....6
Abstract....7
Sisällys....9
1. Johdanto....11
2. Keitä ovat seksityöntekijät?....14
2.1 Ammattilaiset ja amatöörit
2.2 Paljonko seksityöntekijöitä?
2.3 Kuka päätyy seksityöntekijäksi?
3. Lainsäädäntö....22
3.1 Järjestyslaki
3.2 Paritus
3.3 Alaikäiset
3.4 Ulkomaalaislaki
4. Seksityön muodot....27
4.1 Palvelutarjonta
4.2 Ilmoituskanavat
4.3 Työpaikat
4.4 Etnisyys
5. Prostituutioon liittyvät ongelmat....37
5.1 Rikollisuus
5.2 Vastentahtoinen prostituutio
5.3 Sosiaalinen leima
5.4 Terveydelliset ongelmat
6. Prostituution verkostot....46
6.1 Sosiaaliset verkostot
6.2 Kaupalliset verkostot
6.3 Yhteydet rikollisverkostoihin

6.4 Rajat ylittävä prostituutio.
7. Vertailua muihin maihin.....50
7.1 Hollanti
7.2 Ruotsi
7.3 Kuuba
7.4 Thaimaa
7.5 Viro
8. Suomen prostituutiokentän trendit.....59
Viitteet.....61
Kirjallisuus.....68
Liitteet.....75
Järjestyslaki
Rikoslaki: Paritus ja törkeä paritus
Rikoslaki: Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

1. Johdanto[1]

Tarinan viisi sokeaa miestä päättivät selvittää, mikä on norsu. He menivät eläintarhaan ja eläintenhoitaja vei heidät norsun luo.

Ensimmäinen sokeista miehistä tunnusteli norsun kärsää ja hihkaisi: ”Norsu on letku!”

Toinen oli sillä välin ehtinyt kiskomaan eläintä hännästä ja ihmetteli: ”Mitä sinä puhut, norsuhan on pikemminkin kuin soittokellon nyöri.”

”Minä kyllä väittäisin, että norsu muistuttaa lähinnä puun runkoa,” totesi kolmas, parhaillaan norsun jalkaa syleilevä sokea mies. Ja niin edelleen.

Koska norsu on iso eläin, kukaan sokeista miehistä ei voi yksi selvittää, mikä se on. He eivät voi astella matkan päähän ja tarkastella norsua kauempaa. Ainoa keino päästä perille norsun ominaisluonteesta on yhdistää kaikkien viiden sokean miehen kokemus norsusta. Norsuhan tosiaan muistuttaa yhtä aikaa letkua, kellonnyöriä ja puunrunkoa.

Kaikkea norsuista eivät viisi sokeaa miestä kykene yhdessäkään

selvittämään. He eivät esimerkiksi saa koskaan tietää, että norsut ovat harmaita. Silti he kykenevät kuvailemaan norsumaisuutta kohtuullisen hyvin.

Prostituutiotutkija törmää väistämättä viiden sokean miehen ongelmaan. Jo Suomen kokoisessa maassa kokonaiskuvan saaminen prostituutiosta on haasteellista, globaalisti mahdotonta. Prostituutiolla tarkoitetaan monia rinnakkaisia, lomittaisia ja päällekkäisiä ilmiöitä. Merkittäviä prostituution osa-alueita on niin tarkoin piilossa, että tutkija voi tavoittaa niistä vain kaikuja.

Suomalaisesta prostituutiosta ei ole olemassa kattavia lähteitä. Joitakin viranomaisraportteja on julkaistu, mutta ne käsittelevät lähinnä vain prostituution kriminalisoituja muotoja. Kun tieteellistä tutkimusta ei ole ja viranomaisten käytännön tieto on vähäistä ja valikoitunutta, ei ilmiöstä voi sanoa mitään varmaa[2]. Suurimmasta prostituoitujen ryhmästä, satunnaisesti prostituutiota harjoittavista suomalaisnaisista, meillä ei ole mitään tietoja – ei edes yksimielisyyttä siitä, ovatko he todella suurin ryhmä.

Tässä raportissa viranomaislähteiden yksipuolisuutta on pyritty täydentämään prostituutiokentän muiden toimijoiden haastatteluilla. Prostituoitujen lisäksi olen haastatellut parittajia, tutkijoita, asiakkaita ja ilmoituskanavien työntekijöitä. Osa heistä antaa viitata haastatteluun nimellään, mutta toisten kohdalla ilmoitan vain informantin aseman.

Prostituutioon liittyvän rikollisuuden osalta merkittävä tietolähde ovat olleet pääkaupunkiseudun rikospoliisin kuulustelupöytäkirjat. Olen kerännyt niistä tietoa erityisesti paritusrikollisuuden luonteesta ja Suomeen tulevista prostituoiduista. Kuulustelupöytäkirjoja vastaavat perustiedot luetteloin myös tapaamiltani 41 Suomessa pysyvästi asuvalta prostituoidulta.

Olen pyrkinyt tarkistamaan tiedon luotettavuutta useammasta lähteestä ja toisaalta arvioimalla informantin tiedon alkuperää. Pääsääntönä on ollut, että ainakin kaikkein keskeisimpien väitteiden taakse löytyisi vähintään kaksi toisistaan riippumatonta lähdettä. Aina se ei

ole ollut mahdollista. Siksi lähteet on merkitty raporttien vakiintunutta käytäntöä tunnollisemmin, jotta lukija voi arvioida niitä itse.

Prostituutioon vaikuttavat taloudelliset, kulttuuriset, lainsäädännölliset ja jopa ilmastolliset tekijät. Suomalaisen prostituutioilmiön erityispiirteitä määrittävät ainakin maan sisäiset ja kansainväliset elintasoerot, prostituutiota sivuava lainsäädäntö ja yleinen seksuaali- ja sukupuolikulttuuri. Prostituutiota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, mutta sen ilmenemismuotoihin voidaan vaikuttaa.

Tässä raportissa ei esitetä mitään toimenpide-ehdotuksia sen paremmin viranomaisille, poliitikoille kuin kentän toimijoillekaan. Lukijalta toivoisin ennen muuta kykyä nähdä ilmiön monitahoisuus. Ainakin kaksi näkökulmaa olisi hyvä pitää mielessä silloinkin, kun niitä ei erikseen tekstissä korosteta:

Ensinnäkin prostituoituja ei voi jakaa kahtia menestyviin seksin ammattilaisiin ja alalle pakotettuihin uhreihin. Jokaisen tapaamani prostituoidun elämässä on sekä uhriuttavia että kannattelevia tekijöitä. Tämä pätee tietysti kaikkiin ihmisiin: työttömällä voi olla vahva sosiaalinen verkosto ja kaupunginjohtaja voi joutua käymään viikottain terapiassa. Yksittäisen henkilön kohdalla prostituutio voi yhtä hyvin lisätä syrjäytymistä tai elämänhallintaa – tai molempia samanaikaisesti. Prostituutioon on saatettu päätyä pitkän uhriutumisprosessin seurauksena, mutta toisaalta sen tuottama taloudellinen itsenäisyys voi avata uusia mahdollisuuksia.

Toiseksi on hyvä muistaa, että vaikka prostituutio ilmiönä on mahdollista rajata suurennuslasin alle, sen toimijat eivät ole mikään muusta yhteiskunnasta erillinen ryhmä. Asiakasta ei voi tunnistaa katukuvasta ja prostituoidunkin vain silloin, kun hän käyttää asiakashankinnassaan koodipukeutumista. Suurin osa tässäkin raportissa mainituista ihmisistä harjoittaa prostituutiota vain satunnaisesti, ja ammattilaisetkin ovat prostituoituja vain työaikanaan: muulloin he ovat isiä, kummeja, palkansaajia, kristittyjä, isoäitejä, opiskelijoita, sosiaalidemokraatteja tai vaikka moottoripyöräharrastajia.

2. Keitä ovat seksityöntekijät?

2.1 Ammattilaiset ja amatöörit

Oheisessa kaaviossa suomalainen prostituutio on jaettu nelikenttään ammattimaisuuden ja maassa oleskelun perusteella[3]. Kumpikin tekijä vaikuttaa merkittävästi prostituoidun työskentelyolosuhteisiin, asemaan ja valintoihin.

Kuvio 1: Suomen prostituutiokenttä ammattimaisuuden ja oleskelun kesto mukaan.

1. Suomessa asuvat ammattilaiset • suomalaisia ja pysyvän oleskeluluvan saaneita ulkomaalaisia • naisia • 1-2 asiakasta päivässä • hinnat n. 80 eurosta ylöspäin • pk, intiimihieronta, escort, s/m jne. • itsenäisiä • osa maksaa veroja oman toiminimen kautta	**2. Suomessa käyvät ammattilaiset** • pääosin virolaisia ja venäläisiä • viipyvät kerrallaan muutamia viikkoja • naisia • 3-5 asiakasta päivässä • hinnat 50 eurosta ylöspäin • pk-palvelut ja strip • Pietarin alueelta tulevat venäläiset ja osa virolaisista parittajan kanssa • eivät suomessa verovelvollisia
3. Suomessa asuvat harrastelijat • suomalaisia • naisia ja miehiä • asiakkaita satunnaisesti • Vaihtelevat hinnat • pk-palvelut, intiimihieronta • itsenäisiä • eivät yleensä maksa veroja	**4. Suomessa käyvät harrastelijat** • pääosin virolaisia ja venäläisiä • viipyvät kerrallaan muutamia viikkoja • naisia, jokunen mies • työjaksolla 3-5 asiakasta päivässä • hinnat 50 eurosta ylöspäin • pk-palvelut ja strip • Pietarin alueelta tulevat venäläiset ja osa virolaisista parittajan kanssa • eivät suomessa verovelvollisia

Vaaka-akselilla kuvataan Suomessa vietettyä aikaa. Suomessa pysyvästi asuvien ja täällä vierailevien lainsäädännöllinen ja asema on eri-

lainen. Koska epäily prostituutiosta on muiden kuin EU-kansalaisten kohdalla käännyttämisperuste, he ovat suojattomimpia painostusta ja väkivaltaa vastaan. Pysyvästi Suomessa asuvilla on myös mahdollisuus kriisitilanteessa turvautua moniin sosiaali- ja terveyssektorin palveluihin, jotka ovat turisteilta ja laittomasti Suomeen jääneiltä suljettuja (Kauppinen 2004). Vierailevien prostituoitujen intressinä on ansaita mahdollisimman paljon rahaa ennen oleskeluluvan päättymistä ja siksi he hakeutuvat usein yhteistyöhön parittajien kanssa, jotka huolehtivat työtiloista, asiakashankinnasta ja aloituskuluista. (Sillanpää 2005 & Sirkiä 2004)

Toisaalta Suomessa vakituisesti asuvat ja työskentelevät joutuvat päivittäin ratkaisemaan suhteensa prostituutioon liittyvään sosiaaliseen leimaan. Työskentely toisessa maassa mahdollistaa keikkaprostituoiduille sosiaalisesti hyväksytyn aseman omassa yhteisössään, vaikka työn salaamisesta aiheutuva stressi ei tietenkään pysähdy rajalle.

Pystyakselilla kuvattu prostituoidun henkilökohtainen kokemus ja ammattitaito vaikuttavat siihen, millaisen neuvotteluaseman hän onnistuu hankkimaan suhteessa asiakkaaseen tai parittajaan. Prostituoitu joutuu huolehtimaan turvallisuudestaan itse ja useimmiten vaaratilanteiden välttämisen oppii ajan myötä. Myös turvaseksi on ilmeisesti yleisempää ammattilaisten keskuudessa.

Niin ammattilaisuuden kuin Suomessa oleskelunkin suhteen rajat ovat liukuvia. Jo yksittäinen prostituoitu voi eri aikoina sijoittua eri taskuihin, ja kokonaisuudessaan kenttä on jatkuvassa liikkeessä. Kaikkia prostituutiossa toimivia ei voi sijoittaa selkeästi mihinkään ryhmään. Esimerkiksi tulojaan satunnaisesti prostituutiolla täydentävät ulkomaalaiset opiskelijat tai Suomessa laittomasti oleskelevat henkilöt sijoittuvat kuvion pystyjanalle.

Tällä hetkellä näkyvin ryhmä ovat *Suomessa asuvat ammattilaiset*. He saavat pääosan tuloistaan prostituutiosta ja identifioituvat seksityöntekijöiksi. Ammatillisuus näkyy mm. verojen maksamisena, osallistumisena seksityöntekijöiden verkostoihin, pyrkimyksenä kehittyä am-

matissaan ja itsenäisyytenä. Tähän ryhmään kuuluu paitsi suomalaisia, myös pysyvän oleskeluluvan saaneita ulkomaalaisia. Lähes kaikki julkisuudessa esiintyneet seksityöntekijät ovat olleet ammattilaisia. (Prostituoitujen & asiakkaiden haastattelut.)

Suomessa käyvät ammattilaiset ovat yleensä kiertäneet myös monissa muissa maissa (Sillanpää 2005). Heillä voi olla vakituinen ”työpaikka” jossakin Pietarin tai Tallinnan Bordellissa tai seuralaispalvelussa.

Suomessa asuvia harrastelijoita on haasteellista kartoittaa. He harjoittavat prostituutiota vain satunnaisesti tai heillä on pieni vakituinen asiakasryhmä. Harrastelijat elävät pääsääntöisesti jonkin toisen ammatin tuloilla tai sosiaalisilla tulonsiirroilla, mutta täydentävät tulojaan seksityöllä. Satunnaisuuden vuoksi he eivät juuri tunne muita seksityöntekijöitä ja varjelevat anonymiteettiaan erityisen huolellisesti. (Esim. Kontula & Haavio-Mannila 1997, s.141 & Prostituoitujen haastattelut). Osa amatööriprostituoiduista on sosiaalisesti heikossa asemassa esimerkiksi päihderiippuvuuden tai mielenterveysongelmien vuoksi, mutta ryhmään kuuluu myös huipputaksojen escort-seuralaisia.

Suomessa käyvät harrastelijat eivät yleensä työskentele kotimaassaan prostituoituna. He saattavat käydä Suomessa vain yhden kerran tai vierailla täällä säännöllisin väliajoin. Syyksi he kertovat rahanpuutteen. Suomessa työskentely on taloudellisesti kannattavaa, mutta mahdollistaa palaamisen kotimaassa takaisin muihin rooleihin. (Seuraaja 1 & Kuulustelupöytäkirjat 2000-2005). Aikaisemmin oli tavallista, että Suomessa työskenneltiin yleensä kaksi viikkoa kerrallaan. Viime aikoina lyhyet, muutaman päivän keikat näyttävät kuitenkin lisääntyneen (Kauppinen 2005).

Näkyvyydestään huolimatta usein unohdettu ryhmä ovat thaimaalaiset prostituoidut. Heitä löytyy kaikista neljästä ryhmästä. Thaiprostituutio kytkeytyy pääasiassa thaihierontaan ja on siten samanaikaisesti näkyvämpää ja piiloisempaa kuin muu prostituutio. Merkittävässä osassa thaihierontapaikoista tarjotaan seksipalveluja (Kivelä 2004 & Seuraaja 2 2005).

2.2 Paljonko seksityöntekijöitä?

Haastatteluissa ja raporteissa prostituoitujen lukumäärää arvioidaan kirjavasti muutamasta sadasta kymmeniin tuhansiin. Oletettavaa on, että kaikissa arvioissa satunnaisten suomalaisten prostituoitujen osuus on alimitoitettu. Ajoittain prostituutiota harjoittavien henkilöiden määrästä ei ole arvioita, mutta tyypilliseksi osa-aikaprostituoiduiksi mielletään usein opiskelija, yksinhuoltaja tai muuten väliaikaisista toimeentulovaikeuksista kärsivä naimaton nainen.

Usein luvuissa jää epäselväksi, puhutaanko tietyllä hetkellä palveluja tarjoavista seksityöntekijöistä vai tarkoitetaanko arviossa ylipäätään kaikkia henkilöitä, jotka harjoittavat prostituutiota Suomessa aika ajoin. Seuraavassa esitän laskelman, joka perustuu eri suunnilla ja eri prostituution muodoista tehtyihin arvioihin. Taulukossa ensimmäinen lukusarake kuvaa tiettynä päivänä palveluitaan tarjoavien prostituoitujen määrää, toinen luku vuoden mittaan vähintään satunnaisesti prostituutiota harjoittaneiden määrää.

Taulukon kohdalla on muistettava, että tietyn prostituution muodon tai ylipäätään prostituution määrän vaihtelut ovat nopeita. Huolellinenkin laskelma voi vanhentua vuodessa.

Taulukko 1: Suomessa toimivien prostituoitujen määrä.

Prostituoituja	*töissä /päivä*	*töissä /vuosi*
Vieraileva prostituutio		
• Pietarin alueelta	100[4]	2 500[5]
• Murmanskin alueelta	10[6]	60[7]
• Virosta	100[8]	2 000[9]
yhteensä vierailevia	210	4 560
Suomessa pysyvästi asuvien prostituutio		
• suomalaiset päätoimiset[10]	100	200
• venäl. ja virol. päätoimiset[11]	30	50
• thaimaalaiset päätoimiset[12]	50	100
• sivutoimiset (pääosin suomal.)[13]	120	3 000
yhteensä pysyvästi asuvia	300	3 350
yht. vierailevia ja pysyvästi asuvia	**510**	**7910**

Taulukossa ulkomaalaisten osuus jää huomattavasti pienemmäksi kuin julkisuudessa on esitetty. Näin siksi, että esimerkiksi Murmanskin alueelta tulevien prostituoitujen määrä on poliisin ja rajavartiolaitoksen mukaan vähentynyt viidennekseen 1990-luvun vilkkaimmista vuosista. (Skaffari & Urponen 2004, 56.) On myös viitteitä siitä, että viimeisen vuoden aikana Etelä-Suomen venäläisprostituutio on ainakin väliaikaisesti vähentynyt merkittävästi (Seuraaja 1 2005). Syynä voi olla muuttunut lainsäädäntö ja viranomaisten tiukentuneet toimet, jotka näkyvät viisumi- ja majoitusjärjestelyjen hankaloitumisena. Toisaalta syynä voi olla myös Venäjän ja Viron kohoava elintaso[14], joka avaa hitaasti naisillekin muita ansaitsemismahdollisuuksia ja toisaalta tekee prostituution Suomessa vähemmän kannattavaksi.

Samalla kun turistiviisumien kautta tapahtuva itäprostituutio näyttäisi vakiintuneen muutaman vuoden takaista tilannetta vähäisemmäksi, opiskelijoiden harjoittaman prostituution epäillään ole-

van kasvussa (Skaffari & Urponen 2004, 57 & Kivelä 2004). Ilmiön käsittely julkisuudessa on tehnyt siitä tutumman ja näin ehkä madaltanut kynnystä ryhtyä prostituutioon. Toisaalta prostituution houkuttelevuutta lisää se, että opintotuen ostovoima on heikentynyt tasaisesti yli 10 vuoden ajan (Kannustava opintotuki 2002, 40). Opiskelijaprostituution kohdalla ei voida kuitenkaan sanoa, onko havaittu kasvu tosiasiallista vai onko ilmiö vain omaksunut näkyvämpiä muotoja.

2.3 Kuka päätyy seksityöhön?

Prostituutio on sukupuolittunut ilmiö. Valtaosa seksityöntekijöistä on naisia ja valtaosa heidän asiakkaistaan miehiä. Silti myös miesprostituoituja ja naisasiakkaita löytyy ja on viitteitä siitä, että tämä prostituution muoto olisi kasvussa (Skaffari & Urponen 2004, 58 & Kivelä 2004).

Prostituutiosuhde voi olla hetero- tai homoseksuaalinen. Useimmiten seksityöntekijä ottaa vastaan omaan seksuaaliseen suuntautumiseensa sopivia asiakkaita[15]. Oman ryhmänsä muodostavat seksipalveluja tarjoavat trans-ihmiset tai transidentiteettinsä kehittämisessä seksityöntekijöiden konsultointiin turvautuvat asiakkaat. Heille yksi motiivi seksityöhön voi olla halu kokeilla, kuinka hyvin ”menee naisesta” intiimissä seksikontaktissa (Trans-ihmisten haastattelut 1-3). Prostituutiokulttuuri mahdollistaa kokeilut oman sukupuoli-identiteetin löytämiseksi tai vahvistamiseksi (Lohikivi 2005).

Seksityötä tekevät monenikäiset ihmiset. Vanhin haastattelemani seksipalveluja tarjonnut nainen on lähes 70-vuotias. Nuorimmat ovat aloittaneet selvästi alaikäisinä. Vuodesta 2003 lähtien Suomessa vierailevat venäläiset ja virolaiset seksityöntekijät ovat olleet hieman vanhempia kuin aikaisemmin (kuulustelupöytäkirjat 2000-2005). Ulkomaalaisten ja suomalaisten välillä ei ole muita merkittäviä eroja,

mutta Suomessa vierailevat prostituoidut ovat lähes poikkeuksetta täysi-ikäisiä ja toisaalta allle 50-vuotiaita[16]. Suomessa pysyvästi asuvista löytyy nuorempia ja vanhempia.

Kuvio 2: Suomessa toimivien prostituoitujen ikäjakauma (N = 126).

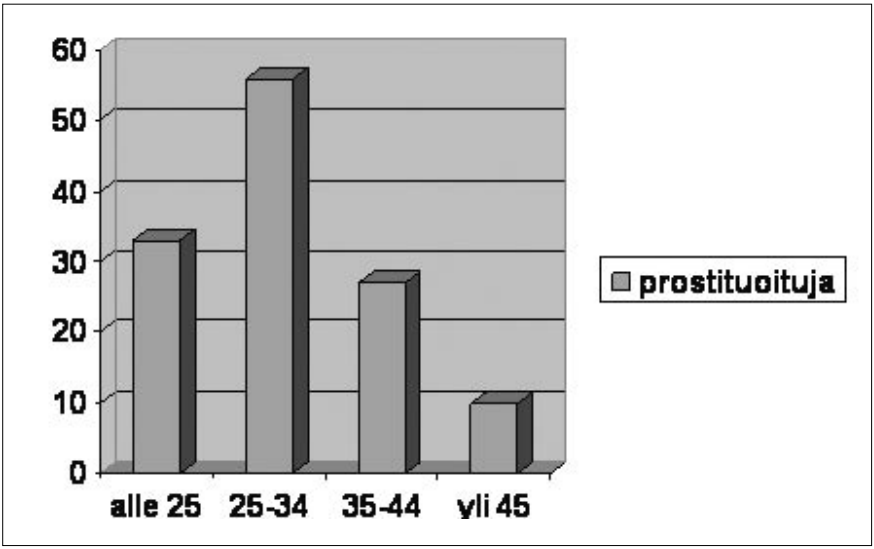

Lähde: Kuulustelupöytäkirjat 2000-2005 ja luettelo suomalaisista prostituoiduista 2003-2005.

Seksityöhön ryhtyy ihmisiä hyvin erilaisilla taustoilla, mutta koulutus on yleistä. Haastattelemistani lähes kaikilla on suoritettuna jokin keskiasteen tutkinto, monilla useita. Puolella on myös korkeakouluopintoja. Suosituimpia harrastuksia olivat lukeminen ja erilainen kirjoittelu romaaneista mielipidekirjoituksiin. Ylipäätään jokin kulttuuriharrastus löytyi kaikilta, kun taas urheilua harrasti vain puolet (Prostituoitujen haastattelut).[17]

Suomessa vierailevat prostituoidut eivät ilmeisesti eroa merkittävästi suomalaisista myöskään koulutustaustansa suhteen. Viranomaisten tavoittamat Virosta Suomeen tulevat prostituoidut ovat olleet yleensä koulutettuja ja suurimmalle osalle prostituutio on väliaikainen tulolähde. (Lehti & Aromaa 2002, 62-63.) Tavoitetuilla Murmanskista tulevilla prostituoiduilla on ollut kaikilla vähintään

keskiasteen koulutus, osalla korkeakoulututkinto (Skaffari 2005). Kaikki haastattelemani asiantuntijat korostivat kuitenkin prostituoitujen kirjavaa taustaa niin koulutuksen kuin työkokemuksenkin suhteen.

Suomessa toimivien prostituoitujen siviilisäädystä tai perhetilanteesta ei voida sanoa mitään yhtenäistä: joukosta löytyy naimattomia, eronneita ja leskiä, mutta myös avo- tai avioliitossa eläviä. Osalla on monta lasta ja toiset ovat lapsettomia. Pääsääntöisesti prostituutio sijoittuu kuitenkin sellaisiin elämänvaiheisiin, jolloin ei olla pysyvässä parisuhteessa. Selitys löytyy osittain elämänkumppanien nihkeästä suhtautumisesta puolison seksityöhön, mutta myös siitä, että parisuhde tuo usein taloudellista turvaa. (Prostituoitujen haastattelut.)

Haastattelemieni prostituoitujen kohdalla kustannustehokkuus on yleensä tärkein syy ryhtyä prostituoiduksi, mutta usein lähes yhtä paljon valintaan vaikuttavat seikkailunhalu, henkilökohtaiset seksuaaliset mieltymykset tai itsenäisyyden tarve, sekä joidenkin kohdalla halu kyseenalaistaa vallitsevia moraalikoodeja ja sukupuolirooleja (Prostituoitujen haastattelut).

Voidaan olettaa, että ulkomaalaisprostituutiossa taloudelliset syyt korostuvat Itärajan elintasokuilun vuoksi. Suomessa pysyvästi asuvien ulkomaalaisten ja esimerkiksi transvestiittien kohdalla prostituution houkuttelevuutta lisää se, että viralliset työmarkkinat suhtautuvat heihin syrjivästi ja siten laillisen työpaikan saaminen voi olla vaikeaa.[18]

3. Lainsäädäntö

Suomalainen prostituutiolainsäädäntö perustuu abolitionistiseen ajatteluun, jossa seksipalvelujen myyminen ja ostaminen ovat sallittuja, mutta toisen prostituutiosta hyötyminen kriminalisoitu. Prostituutiokenttää säädellään suoraan ja epäsuorasti lukuisilla laeilla. Tässä luvussa käsitellään joitakin keskeisimpiä prostituutioon liittyviä säädöksiä [19] ja niiden vaikutuksia. Luvussa ei ole erikseen käsitelty pakottamista, väkivaltaa, uhkaamista, kiristämistä tai raiskausta. Ne ovat aina rikoksia.

Prostituoidulla ei ole laillisen elinkeinonharjoittajan asemaa. Vaikka prostituutiotuloja koskevat kirjanpitovelvollisuus ja verovelvollisuus ja ne ovat oikeudellisesti suojattuja[20], ei ulkomaalainen voi saada työlupaa prostituution harjoittamista varten eikä seksityöntekijän eläke- ja työoikeudellista asemaa rinnasteta laillisiin elinkeinoihin. (Lehti & Aromaa 2002, 14.) Käytännössä seksityöntekijän täytyy perustaa toiminimi johonkin muuhun kuin prostituutiotarkoitukseen voidakseen täyttää lakisääteiset velvoitteensa (Sirkiä 2005).

Seksuaalipalvelut on määritelty rikoslaissa parituksen yhteydessä. Määritelmä ei ole aivan selvä, mutta sen on tulkittu tarkoittavan ainakin emätinyhdynnän, anaaliyhdynnän, suuseksin tai sukupuolielimeen kohdistuvan eroottisen hieronnan tai koskettelun tarjoamista kaupallisina palveluina[21]. Näin prostituutiopalveluiksi luetaan paitsi perinteinen päiväkahviseura, myös esimerkiksi intiimihieronta.

3.1 Järjestyslaki

Lokakuusta 2003 kunnalliset järjestyssäännöt korvannut järjestyslaki kieltää seksipalveluiden ostamisen ja myymisen yleisellä paikalla, kuten kadulla tai yleisölle avoimessa liikehuoneistossa. Lain taustalla

on tiettyjen pääkaupunkiseudun alueiden voimakas leimautuminen katuprostituutioalueiksi ja tavoitteena on vähentää näkyvää prostituutiota.

Katuprostituutioon järjestyslailla ei ollut suurta vaikutusta, koska sitä esiintyi lähinnä Helsingissä, jossa ostaminen ja myyminen julkisella paikalla oli kielletty paikallisella järjestyssäännöllä jo pari vuotta aikaisemmin. Kyseinen järjestyssääntö sen aijaan oli aikanaan merkittävä. Ensinnäkin se antoi poliisille mahdollisuuden puuttua näkyvään prostituutioon ja rauhoittaa keskeiset myyntipaikat (Muuri 2004). Tässä mielessä voidaan arvioida, että se saavutti hyvin tavoitteensa.

Toisaalta Helsingin järsestyssääntö heikensi ulkomaalaisten prostituoitujen mahdollisuutta hankkia kielitaidottomina asiakkaita omatoimisesti ja siten vahvisti parittajien asemaa (Sirkiä 2004). Muutos lisäsi ainakin hetkellisesti prostituoitujen turvattomuutta, kun asiakkaita opeteltiin hankkimaan muualta: kadulla pitkään työskentelevät oppivat tunnistamaan ja välttämään vaaratilanteita kokemuksen kautta ja muutoksissa opettelu on aloitettava alusta (Kauppinen 2004).

Järjestysrikkomus ei ole sellainen vakava rikos, jonka selvittämiseen poliisi voisi käyttää samanlaisia pakkokeinoja kuin esim. parituksen selvittämiseen. Rangaistuksena rikkomuksesta on rikesakko. Käytännössä lain valvominen ja ostamisen tai myymisen todistaminen on osoittautunut vaikeaksi ja sitonut paljon järjestyspoliisin resursseja. Lain valvonnan kannalta ongelmana on myös, että osa poliisikunnasta ei koe sen valvomista mielekkäänä. (Muuri 2004.)

3.2 Paritus

Paritusta koskevat rikoslain säännökset muuttuivat elokuussa 2004. Parituksen alaa laajennettiin ja lakiin lisättiin törkeä paritus. Muutosta perusteltiin viime vuosien paritustoiminnan laajentumisella, järjestäytymisellä ja kansainvälistymisellä. (Ihmiskauppa….2003, 81.)

Parituksella tarkoitetaan Suomen rikoslaissa toimintaa, jossa saadaan taloudellista hyötyä

- paikan järjestämisestä seksipalveluita varten
- seksityöntekijöiden majoittamisesta osana vakiintunutta liiketoimintaa ja sellaisella tavalla, että se edistää maksullisen seksipalvelun toteutumista
- markkinoimalla seksityöntekijän yhteystietoja tietoisena siitä, että se edistää maksullisten seksipalvelujen toteutumista
- muuten hyötymällä toisen seksityöstä tai houkuttelemisesta seksityöhön.

Käytännössä parituksella siis tarkoitetaan bordelleja ja kaikkea seksipalveluiden markkinointia ja organisointia, josta hyötyy taloudellisesti useampi kuin yksi henkilö.

Parituslain muutos on niin uusi, että sen vaikutusta on vaikea arvioida. Toistaiseksi törkeästä parituksesta ei ole annettu oikeudessa vielä yhtään tuomiota. Kontaktilehtien ja –palstojen prostituutioilmoitukset ovat lainmuutoksen myötä muuttuneet vähemmän suorasukaisiksi.

Tiedetään myös, että tällä hetkellä Suomesta on viime vuosia vaikeampaa löytää vuokra-asuntoja paritustarkoitukseen (Seuraaja1 2005 & Sillanpää 2005), mutta ei voida sanoa, missä määrin vaikutusta on ollut parituslainsäädännön uudistamisella. Vuokranantajien varovaisuuden takana saattaa olla myös viime vuosien laaja mediakeskustelu paritusrikollisuudesta. Trendin ikävä seuraus on, että vuokramarkkinamme ovat nyt aikaisempaa rasistisempia: erityisesti venäläisen tai virolaisen on vaikeaa saada asuntoa vuokralle, vaikka maassa oleskeluun olisi laillinen syy.

3.3 Alaikäiset

Suomen rikoslaki kieltää seksipalveluiden ostamisen alle 18-vuotiaalta. Laki on ollut pitkään voimassa ja käytännössä prostituoitujen

enemmistö onkin täysi-ikäisiä. Paritusrikollisuuteen liittyvässä keikkaprostituutiossa ei ole tavattu alaikäisiä kuin korkeintaan avustavissa toimissa, esimerkiksi puhelinoperaattorina. Sen sijaan suomessa pysyvästi asuvien prostituoitujen joukossa on myös alaikäisiä ja monet Suomeen tulevat ammattilaiset ovat kotimaassaan aloittaneet prostituutiouransa alle 18-vuotiaina.

Sosialististen järjestelmien romahtamista seurannut elintasokuilu itärajalla laajensi prostituutioturismia ja johti lainsäädännön uudistamiseen: suomen kansalaista voidaan syyttää suomalaisessa tuomioistuimessa myös ulkomailla tapahtuneesta alaikäisen hyväksikäytöstä. Käytännössä alaikäisistä prostituoiduista kiinnostuneet asiakkaat hakeutuvatkin ulkomaille (Seuraaja 3 2005 & Herranen 2005).

3.4 Ulkomaalaislaki

Ulkomaalaislain mukaan henkilö on voitu vuodesta 1999 käännyttää Suomesta, mikäli hänen perustellusta syystä epäillään myyneen tai aikoneen myydä seksuaalipalveluja[22]. Prostituution lisäämistä käännytysperusteeksi perusteltiin itäprostituutioon liittyvillä yhteiskunnallisilla häiriöillä, paritustoiminnalla ja oheisrikollisuudella[23].

Käännytyspäätöksen tekee passintarkastusviranomainen, poliisi tai joissakin tapauksissa ulkomaalaisvirasto. Epäily aikomuksesta harjoittaa prostituutiota on perusteltu esimerkiksi silloin, jos henkilö on joskus aikaisemmin hankkinut satunnaisesti tai ammattimaisesti tuloja seksuaalipalvelujen myynnillä (Lehti & Aromaa 2002, 22).

Seksipalvelujen myymisen lisääminen käännytysperusteeksi herätti aikanaan huolta, että laki toimisi omien tavoitteidensa vastaisesti ja itse asiassa vahvistaisi prostituution ja rikollisuuden välistä kytköstä ja parittajien asemaa (Lehti & Aromaa 2002, 23). Ulkomaalaisen prostituoidun on pakko toimia Suomessa näkymättömästi, mikä on vaikeaa ilman parittajan apua. Toisaalta kynnys turvautua viranomaisiin ongelmatilanteissa kohoaa, kun seurauksena voi olla käännytys

ja monivuotinen porttikielto Suomeen.

Ainakin osittain lain vastustajien pelot ovat käyneet toteen. Lain voimaantuloa seurasi monta vuotta, jolloin Suomessa käyvistä keikkaprostituoiduista yhä useampi työskenteli parittajan kanssa ja yhä harvempi itsenäisesti. Toisaalta parituksen osuus on ilmeisesti nyt kääntynyt laskuun Viron osalta, jonka kansalaisia käännytyspykälä ei enää EU-jäsenyyden jälkeen koske. Viranomaisten arvion mukaan myös Murmanskin tyttöbussi-ilmiön katoamiseen vaikutti enemmän konsulaattien tiukentunut viisumipolitiikka kuin käännytysmahdollisuus (Herranen 2005). Molempiin trendeihin voi kuitenkin olla käännytyspykälän lisäksi myös muita syitä ja on periaatteessa mahdollista, että käännytyspykälä on ollut kehitystä hillitsevä tekijä.

4. Seksityön muodot[24]

Aika ja ajankohta vaikuttavat merkittävästi siihen, millaisia prostituutiopalveluja tarjotaan. Vaikka prostituutiokenttä muuttuu koko ajan nopeasti, sen sisällä on myös erilaista kausivaihtelua. Esimerkiksi tietyt palvelut ovat sidoksissa vuorokaudenaikaan (ravintolaprostituutio) tai vuodenaikaan (katuprostituutio). Erityisesti ikärakenteeltaan keski-ikäiset ja miesvaltaiset tilaisuudet (puoluekokoukset, urheilutapahtumat) merkitsevät kiireitä myös prostituoiduille. Suurimmassa osassa prostituutiokontakteja aika on tärkeä myös sillä tavoin, että palvelun hinta on ainakin osittain sidoksissa sen kestoon.

Vaikka monet prostituution muodot ja osa-alueet sijoittuvat laittoman ja laillisen rajamaille, kaupallisen seksin toimijat tunnistavat ja tunnustavat tietyt alan sisäiset pelisäännöt. Näitä ovat ainakin (prostituoitujen haastattelut & Turvallisempaa seksiä 1997, ks. myös Sihteeriopiston foorumi):

1. Kaupan ehdot (myytävänä olevat palvelut, niiden kesto ja hinta) sovitaan etukäteen.
2. Maksu suoritetaan etukäteen ja käteisellä, jos ei toisin ole sovittu.
3. Kondomia käytetään aina, myös suuseksissä.
4. Molempia osapuolia sitoo vaitiolovelvollisuus.

Sääntöjä noudattavat kaikki ammattimaiset seksityöntekijät ja melkoinen osuus harrastelijoista. Myös asiakkaista ainakin seksipalvelujen vakinaiset käyttäjät ovat sisäistäneet normiston (Asiakkaiden haastattelut). Kaupallisen seksin verkostoissa sääntöjen rikkojaa paheksutaan ja yhteistyötä hänen kanssaan vältetään.

”Siellä [Etelä-Euroopassa] mä olin tienny olevani hyvä huora sillon, kun mä olin ottanu suihin ilman kortsua. Mulla oli sellanen ajatus, että miehet pitää enemmän siitä, kun ottaa suihin ilman kondomia joltain. Siellä niitä, jotka vaati kondomia, niin niit oli alta kymmenen, kun miehiä oli ehkä 120. Se on tosi vähän. […] Mut sitten kun mä tulin Suomeen, mä huomasin sen, että miehethän kavahtaa sitä, kun mä en käytä kondomia, et mähän oonkin huono huora silloin.”

Prostituoitujen haastattelut

4.1 Palvelutarjonta

Prostituutioverkostoissa ja mahdollisuuksien mukaan myös seksityöntekijöiden omissa ilmoituksissa on tapana eritellä tarkasti, mitä seksipalveluja on tarjolla. Perinteisesti prostituutio mielletään emätinyhdynnäksi, mutta sen ohi ja ympärille rakentuu paljon muuta.

Klassisesta seksistä käytetään toisinaan yleisnimitystä *päiväkahviseura*. Se on jäänne ajalta, jolloin lehdet viimeksi kieltäytyivät julkaisemasta maksullisia seksi-ilmoituksia. ”Päiväkahveista” muodostui koodisana, jolla kaupallinen seksi erottui muista kontakti-ilmoituksista (Varsa 1986).

Kun puhutaan päiväkahveista, sillä tarkoitetaan yleensä emätinyhdyntää, jota saattaa edeltää suuseksiä tai intiimihierontaa. Näitä useimmin etsitään seksipalveluista. Ulkomailta tuleva keikkaprostituutio lähes kokonaisuudessaan sekä vakituisesti Suomessa työskentelevienkin kohdalla valtaosa seksibisneksestä tapahtuu päiväkahvien merkeissä. Tapaaminen sovitaan useimmiten myyjän tai asiakkaan yksityisasuntoon, parittajan vuokraamaan työasuntoon tai hotelliin.

Vaikka *suuseksi* usein toimii esileikkinä, katuprostituutiossa sillä

on tilataloudellisista syistä erityisen vankka asema – ainakin silloin, kun kontakti tapahtuu autossa tai muuten ahtaassa ja epämukavassa paikassa. Prostituutiossa suuseksi tarkoittaa yleensä toimintaa, jossa myyjä on aktiivisena osapuolena ja tarjoaa nautintoa taloudellista korvausta vastaan. Monet naispuoliset seksityöntekijät eivät asiakkaiden innokkuudesta huolimatta suostu suuseksiin toisin päin: Ensinnäkin vaatii hieman kokemusta toteuttaa turvallisesti suuseksiä, jossa vastaanottavana osapuolena on nainen. Toiseksi jotkut seksityöntekijät pitävät kiusallisena tai epäeettisenä tilannetta, jossa vaihtosuhde keskittyy palveluntarjoajan nautinnon ympärille ja siten myös seisoo ja kaatuu sen varassa, kykeneekö asiakas tyydyttämään seksityöntekijän.

Läheskään kaikkien prostituoitujen palvelutarjonnasta ei yhdyntää tai suuseksiä löydy ja toisilla ne muodostavat vain pienen osan työnkuvasta. Monet seksityöntekijät pitävät klassista seksiä turhan henkilökohtaisena / tylsänä / leimaavana. Myös seksipalvelujen kysyntä on kirjavaa.

Intiimihieronnalla viitataan seksipalveluissa vaihtelevasti joko hierontaan ja asiakkaan tyydyttämiseen käsin tai pelkästään jälkimmäiseen. Suuri osa thai-hierontapaikoista ja monet suomessa vakituisesti asuvat prostituoidut tarjoavat myös intiimihierontaa. Intiimihieronta on yhdyntään verrattuna halpaa, ja jos siihen sisältyy todella hieronta, se on myös hidasta ja fyysisesti raskaampaa.

Escort- eli seuralaispalveluihin luetaan erilaiset lomamatkat, illanvietot ja edustustilaisuudet, joihin asiakas pyytää maksullisen seuralaisen mukaansa. Monet prostituoidut tarjoavat seuralaispalveluja, mutta kontaktin julkisuuden ja seurustelunomaisuuden vuoksi eivät kaikki. Ilmeisesti miesten naisille suuntaamassa prostituutiossa seuralaispalveluilla on keskeisempi rooli. Toisaalta kaikki seuralaiset eivät myy seksiä missään muodossa, jolloin ei voida puhua prostituutiosta.

Prostituoidusta riippuen palvelutarjontaan voi kuulua lähes mitä tahansa. Yleisimpiä *erikoispalveluja* ovat sm (alistamiseen tai alistetuksi tulemiseen perustuvat leikit), eriteleikit, pukeutumisleikit ja muut

fetissipohjaiset palvelut. Nämä vaativat kuitenkin kokemusta ja osa hyvinkin vankkaa ammattitaitoa. Monet erikoispalveluista vaativat lisäksi niin kallista apuvälinevarastoa tai jopa studiota, että sijoitus edellyttää sitoutunutta suhtautumista seksityöhön.

”Normaali seksiin verrattuna mies saa orgasmin, se on hoidettu, minä saan orgasmin, meidät on hoidettu. Se on niin yksselitteistä. Mut sadomasokismissa sitä ei vaan koskaan tiedä, et pohjimmiltaan mitä se asiakas miettii, onko se pohjimmiltaan tyytyväinen vai ei. Eli se riittämättömyyden tunne, semmonen tunne, et se asiakas ei välttämättä saakaan sitä mitä se haluu. Koska tehdään työtä mielikuvien varassa, fantasiat, lukuisat erilaiset tekotavat, erilaiset kipukynnykset, kaikki se. Niin siinä oli niin hirvee määrä asioita. Okei, mä koin sen älyttömän haastavaks, mut alkuun mä koin sen hankalaks. Mut sit mä tajusin, et hitto vieköön, tässähän mennään, et tässähän mul on mahdollisuus kehittyä. Mul on mahdollisuus oppia tää asia tässä niin hyvin kun mä vaan viitsin ja suinkin haluan ja mua kiinostaa.”

Prostituoitujen haastattelut

Tyttöbussi-ilmiön jälkeen Murmanskista Pohjois-Suomeen suuntautuva prostituutio on saanut seurustelunomaisen muodon: tässä ”täsmäprostituutiossa” (Herranen 2005) myyjä ja asiakas tietävät toisensa ennalta ja usein asiakas mahdollistaa viisumin toimimalla kutsujana. Koska naiset viattävät asiakkaan luona usein pidemmän ajan, asiakaskontaktiin kuuluu myös muuta kuin seksipalveluita: he siivoavat, laittavat ruokaa, pesevät pyykkiä, seurustelevat, saunovat ja niin edelleen (Skaffari 2005).

4.2 Ilmoituskanavat

JULMAT LADYT ETSIVÄT PK/MUUTA SEURAA VARAKKAISTA MIEHISTÄ & NAISISTA. MYÖS LUONTEELTAAN SOPIVAKSI KATSOVAT OTTAKAA YHTEYTTÄ. NOPEIMMAT PALKITAAN. JUOKSE VAST. HS KESK. CLUB DOM/2888

Ilmoitus sm-palveluista vuonna 1993

Tällä hetkellä yleisin prostituution ilmoitusmuoto on *lehti- ja internetilmoittelu*. Koska laki kieltää suomalaisia lehtiä ja nettisivustoja julkaisemasta suoria prostituutioilmoituksia, asiakkaan on osattava lukea rivien välistä. Kaupalliseen seksiin viittaavia vihjeitä ovat ainakin valikoimattomuus etsityn seksikumppanin suhteen tai toive hänen varakkuudestaan. Samoin prostituutioon saattaa viitata ilmoittajan palvelualttiuden korostaminen ja ilmoitukseen liitetty suora puhelinnumero (ks.esim. Erotiikan maailma 2004, 90). Tosin samoja asioita voi toki löytyä myös ei-kaupallista seksiseuraa hakevien ilmoituksista.

Seksityöntekijä tai hänen parittajansa ilmoittavat netissä joko suorilla prostituutioilmoituksilla (Sihteeriopisto, oppilaslistat) tai epäsuorasti treffisivustoilla (Seksitreffit). Ilmoituksissa on puhelinnumero yhteydenottoa varten tai numero, josta ilmoittajan yhteystiedon saa

pientä korvausta vastaan.

Sähköiset ilmoitusvälineet vapauttavat seksityöntekijän aikaa vievästä päivystämisestä. Toinen syy suosioon on, että huorastigma on vahva. Sähköiset viestimet auttavat seksityöntekijää ja myös asiakasta säilyttämään anonymiteetin.

Virolaiset ja venäläiset paritusverkostot käyttävät keskitettyjä *puhelinoperaattoreita*. Vaikka ilmoituksissa jokaisella prostituoidulla on oma puhelinnumero, käytännössä asiakkaat ohjataan keskitetysti puhelunvälittäjän kautta. Välittäjän tehtävänä on neuvoa asiakas kulloinkin kyseisessä kaupungissa vapaana olevan prostituoidun luo ja toisaalta ilmoittaa määräpaikkaan tulossa olevasta asiakkaasta (Sillanpää 2005 & Seuraaja 1 2005).

Puhelinoperaattorit mahdollistavat parittajille prostituoitujen tiukemman valvonnan. Operaattori merkitsee ylös vastaanotetut asiakkaat, jolloin prostituoitu ei voi ”vetää välistä” tai pitää ilmoittamatta vapaata. (Kuulustelupöytäkirjat 2000-2005.) Toisaalta operaattori kuitenkin on turistiviisumilla Suomessa työskentelevälle välttämätön, jos hän ei osaa kieltä. Lisäksi operaattori säästää aikaa: on tavallista, että yhtä toteutunutta asiakastapaamista kohden käydään 20-30 puhelinkeskustelua ja monet prostituoidut arvioivat tämän puhelimeen vastailun kaikkein ikävimmäksi osaksi työnkuvaa (Prostituoitujen haastattelut & Seuraaja 1). Operaattori siis palvelee sekä parittajan että prostituoidun etuja.

Yksi *päivystysprostituution muoto ovat hierontapaikat*. Niissä seksityöntekijän ei tarvitse hankkia asiakkaita julkisessa tilassa (vrt. katu), mutta vaikka merkittävä osa asiakaskäynneistä sovitaan puhelimitse etukäteen, prostituoitu on yleensä tavoitettavissa myös suoraan liikkeeseen astuvalle.

Vaikka *katuprostituutio* oli muutama vuosi sitten ainakin joissakin Helsingin osissa näkyvää, nykyisellään kadulla työskentelee vain muutamia seksityöntekijöitä (Kauppinen 2004 & Muuri 2004). Helsingistä löytyy muutama seurusteluravintola, jotka toimivat tunnettuina kaupallisen seksin ”toripaikkoina”. Muualla Suomessa *ravintolaprostituutiota* esiintyy satunnaisesti tai se tapahtuu epäsuoremmin

erotiikkaravintoloiden yhteydessä.

Osa asiakaskontakteista tapahtuu muun seksityön – esimerkiksi stripteasen tai puhelinseksin – yhteydessä. Tällöin seksityöntekijän päätoimena on jokin muu, mutta tuloja täydennetään sivutoimisesti prostituutiolla. Kuitenkin vain osa muiden seksialojen työntekijöistä harjoittaa prostituutiota.

Eräs haastattelemani seksityöntekijä oli ilmoitellut toiminnastaan myös *lennäkeillä*, joita hän kiinnitti pysäköityjen autojen tuulilaseihin ja jakoi kadulla ohikulkijoille. Vastaava mainonta on kuitenkin Suomessa poikkeuksellista.

Taulukko 2: Prostituutiokontaktin kulku.

Asiakaskontaktit	Palvelusta sopiminen	Työpaikat
Katu	Kasvokkain	Asiakkaan koti
Ravintola/ erotiikkabaari	Puhelimessa	Prostituoidun koti
Kontakti-/ päivälehdet	Sähköpostissa	Hotelli (jommankumman vuokraama)
Miesverkostot	Chatissa	Hieromalaitos
Vakiasiakkaat		Studio (erit. s/m)
Hierontayritys		Auto
Lennäkit		

Erilaiset *miesverkostot* (Skaffari & Urponen 2004, 38) välittävät tietoa tarjolla olevista seksipalveluista. Näiden verkostojen modernimpi muoto on Sihteeriopiston keskustelupalsta, jolla (mies)asiakkaat välittävät kokemuksiaan vierailuistaan (nais)seksityöntekijöiden luona. Ainakin Suomessa pysyvästi asuvien seksityöntekijöiden asiakaskunnasta yleensä merkittävä osa on *vakituisia asiakaita*: koska kysyntää on enemmän kuin tarjontaa, asiakkaat pitävät tavoittamansa prostituoidun yhteystiedoista hyvää huolta.

4.3 Työpaikat

Tällä hetkellä vakiintunein prostituutio toteutuu *asiakkaan tai seksityöntekijän kotona tai asiakkaan vuokraamassa hotellihuoneessa*. Yleensä kyse on klassisesta seksistä, joskin monilla ammattilaisilla on valmiudet ja osaaminen myös erikoisuuksiin kotioloissa.

Vaikka katuprostituutio lämpimämmissä maissa usein toteutuu ulkosalla, Suomelle on viileän ilmaston ja valoisien öiden vuoksi tavallista, että asiakas haetaan kadulta, mutta itse akti tapahtuu sisätiloissa. Silti yksi tyypillinen katuprostituution tila on *auto*.

Kun prostituoidut tekevät vierailuja kotikaupunkinsa ulkopuolelle, on tavallista, että asiakastapaamisia varten vuokrataan hotellihuone. Monilla hotelleilla on kuitenkin prostituoitujen mustia listoja ja valvontakameroiden ja hisseissäkin tarvittavien avainkorttien yleistyttyä on työskentely hotelleissa vaikeutunut (Prostituoitujen haastattelut & Skaffari 2005).

Merkittävä osa Etelä-Suomen turistiviisumiprostituutiosta tapahtuu *parittajan hankkimassa vuokra-asunnossa*. Tiukennettu kriminalisointi ja näyttävästi uutisoidut rikostutkinnat ovat kuitenkin saaneet vuokranantajat varovaisiksi ja tällä hetkellä Suomesta on aikaisempaa vaikeampi löytää vuokra-asuntoja paritustarkoitukseen.

Monissa länsimaissa *hieromalaitokset* ovat yleinen prostituution instituutio (esim. Brock 1998, 31-39). Vaikka niissä ei virallisesti harjoiteta prostituutiota, on käytäntöä vaikea valvoa. Hierontapaikkojen prostituutiolle on tyypillistä, että seksikontaktia edeltää hieronta tai jokin muu hoito. Itse seksi voi olla paikasta sekä seksityöntekijän ja asiakkaan toiveista riippuen pelkästään käsillä tyydyttämistä tai jotakin muuta.

Ammattimaisilla prostituoiduilla voi olla asiakastapaamisia varten erillinen työtila, *studio*. Sm-palveluissa studio on lähes välttämättömyys tilaa vaativan välineistön vuoksi. Sm-studioita löytyy Suomen kaikista suurista kaupungeista, mutta vain osassa niistä tarjotaan myös prostituutiopalveluja. Melkoinen osa dominoista ei miellä työ-

tään prostituutioksi.

4.4 Etnisyys

Suomalainen prostituutio on etnisesti eriytynyt. Suomalaiset ja osittain suomessa pysyvästi asuvat venäläiset ja virolaiset työskentelevät yksityisasunnoissa, studioissa ja hotelleissa. He tarjoavat klassista seksiä sekä seuralais- ja erikoispalveluja. Thaimaalaiset työskentelevät hierontapaikoissa. Itäprostituutio sijoittuu parittajien hallinnoimiin vuokra-asuntoihin, ravintoloihin ja kadulle. Risteilylaivoilla näkyy jonkin verran ruotsalaisia seksityöntekijöitä.

Prostituutiopalvelujen hinnoissa on selvä etninen hierarkia. Suomalaisten hinnat ovat lähes kaksinkertaisia, mutta myös osa Suomessa pysyvästi asuvista muiden maiden kansalaisista veloittaa suhteellisen korkeita taksoja. Miesprostituoitujen hinnat ovat pääsääntöisesti alhaisempia kuin naisten.

Taulukko 3: Suomalaisen prostituutiokentän hintataso euroina. Taulukon luvut vastaavat alhaisinta yleistä hintatasoa ja seksityöntekijästä riippuen taksat voivat olla huomattavasti korkeampia. Intiimihieronnan kohdalla thaimaalaisten minimihinta nousee korkeammaksi kuin suomalaisten, koska thaipaikoissa intiimihieronta yleensä tarkoittaa myös hierontaa.

Palvelu	suomalaiset	virolaiset	venäläiset	thaimaalaiset
suuseksi	50	30	30	
päiväkahvi 1/2 h	80	60	60	
intiimihieronta	50	30	30	60
ravintolaprost.		100	100	
erikoispalvelut	100			

Suomalaisessa seksityössä toimii merkittäviä ulkomaalaisryhmiä, jotka ovat saaneet joko kansalaisuuden tai pysyvän oleskeluluvan. Tärkeimpiä ovat Venäjältä, Virosta ja Kauko-idästä tulleet naiset. Usein he ovat solmineet avioliiton suomalaisen kanssa ja sitä kautta jääneet maahan[25]. Seksityöstä tulee ansaitsemisvaihtoehto avioliiton purkauduttua, joskus myös avioliiton aikana. Ilmeisesti vaikka osa avioliiton kautta Suomeen hakeutuneista on työskennellyt prostituoituna kotimaassaan, harva tavoittelee tietoisesti oleskelulupaa suojatakseen prostituution harjoittamisen. Enemmänkin on kyse naisista, jotka haaveilevat turvatusta kotirouvan elämästä, mutta sosiaalisista tai taloudellisista syistä ryhtyvät täällä seksityöhön.

Entisistä sosialistimaista tulevien ja thaimaalaisten naisten asema Suomessa on erilainen. Virosta tai Venäjältä kahdeksi viikoksi tai pysyvästi Suomeen tulleet työskentelevät yksin tai pienissä, satunnaisesti muodostuneissa yhteisöissä. Sosiaalinen tuki on vähäistä.

Thaimaalaiset muodostavat kiinteitä, osittain sukulaisuuteen tai yhteiseen kotikaupunkiin perustuvia verkostoja. Näissä yhteisöissä seksityö on yleistä eikä ilmeisesti stigmatisoi tekijäänsä. Merkittävä osa tuotosta lähetetään kotimaahan ja loput laitetaan säästöön. Suomen thai-prostituoitujen yhteisöt muistuttavat läheisesti prostituution etnistä alakulttuuria muissa EU-maissa: naiset pysyttelevät toistensa seurassa, puhuvat thai-kieltä, syövät thaimaalaista ruokaa ja seuraavat thaimaalaisia lehtiä. (Seuraaja 2 2005 & Lisborg 2003, 153.)

5. Prostituutioon liittyvät ongelmat[26]

Vaikka prostituutio ei välttämättä aiheuta toimijoilleen tai ympäröivälle yhteiskunnalle ongelmia, prostituutioon liittyy kuitenkin ilmiöitä, joita ei yleisesti pidetä suotavina tai jotka vaikeuttavat merkittävästi seksimarkkinoilla toimivien ihmisten elämänhallintaa. Tässä luvussa puhutaan prostituutioon liittyvästi rikollisuudesta, sosiaalisesta leimasta ja mahdollisista terveysongelmista. Näistä vain leima kohtaa kaikkia seksityöntekijöitä ja sekin hyvin eri tavoin. Rikollisuus ja terveysongelmat liittyvät prostituutioon tietyissä olosuhteissa.

5.1 Rikollisuus

Koska lähes kaikki prostituution muodot on jollakin tapaa sanktioitu, suurin osa prostituutiosta toimii lain ja laittoman rajalla: Kun verotustiedot ovat julkisia ja verojen maksu byrokraattista, huomattava osa suomessa vakituisesti asuvista amatööriprostituoiduista ei maksa tuloistaan veroa. Monet ammattilaiset ilmoittavat palveluistaan epäsuorasti treffipalstoilla tai työskentelevät vuokratiloissa, jolloin kustantajat ja vuokraajat voivat syyllistyä paritukseen. Koska työlupaa prostituutioon ei voi saada, kaikki turistiviisumiprostituoidut työskentelevät täällä ilman. Kadulta tai ravintolasta asiakkaansa hakevat syyllistyvät seksipalvelujen myyntiin yleisellä paikalla.

Vakavampaa rikollisuutta ovat kaikenlainen painostaminen ja pakottaminen, väkivalta, paritus sekä ihmiskauppa. Suomen prostituutio-ilmiöön liittyy myös kaikkia näitä, joskaan ei niin laajassa mittakaavassa kuin julkisuudessa on annettu ymmärtää.

Yleinen käsitys on, että seksityöntekijä on poikkeuksellisen suojaton asiakkaan *väkivallalle*. Tutkimuksen aikana tavoitin kuitenkin vain yhden prostituoidun, joka olisi joutunut asiakkaan pahoinpitelemäksi. Joistakin tapauksista kuulin välillisesti muiden asiantuntijoiden kertomana (Kauppinen 2004 & Muuri 2004 & Seuraaja 2005). Väkivaltaisia asiakkaita siis löytyy, mutta Suomessa on mahdollista tehdä kymmenien vuosien täyspäiväinen prostituutioura ilman yhtään väkivaltatilannetta. Silti suuri osa seksityöntekijöistä suhtautuu varovaisesti uusiin asiakkaisiin ja pelkää turvallisuutensa puolesta (Prostituoitujen haastattelut).

Vaikka asiakkaiden väkivaltaisuus on ilmeisesti paljon luultua vähäisempää, monet prostituoidut ovat kohdanneet väkivaltaa muissa tilanteissa. Esimerkiksi transsukupuolisuus tai etnisyys on saattanut altistaa tuntemattomien ohikulkijoiden väkivallalle. Myös kadulla toimineet prostituoidut olivat saattaneet joutua ohikulkijoiden pahoinpitelemäksi.[27]

Yksi usein unohdettu prostituutioon liittyvä rikollisuuden muoto on kokemattomien poliisien väheksyvä tai jopa vainoava suhtautuminen seksityöntekijöihin. Vaikka tietooni on tullut vain yksittäistapauksia, on niidenkin perusteella selvää, että prostituoitu ei voi aina luottaa saavansa poliisilta asianmukaista kohtelua. Ongelmaa lisää se, että monilla ulkomaalaisilla seksityöntekijöillä on huonoja kokemuksia jo kotimaansa poliisista ja he ovat voineet törmätä poliisin rasismiin myös Suomessa (Prostituoitujen haastattelut & Kauppinen 2005). Negatiiviset kokemukset leviävät seksimarkkinoiden verkostoissa paljon nopeammin kuin positiiviset. Epäluottamus poliisiin voi lisätä prostituoituihin kohdistuvaa väkivaltaa ja muuta rikollisuutta, jos he eivät uskalla ongelmatilanteissa turvautua viranomaisiin.

Tutkituin prostituutioon liittyvä rikos on *paritus*, johon useimmiten mielletään liittyvän fyysistä pakottamista. Jälleen näitäkin esimerkkejä löytyy, mutta sosialistisen järjestelmien romahdusta seurannut elintasokuilu on ainakin toistaiseksi taannut sen, että vapaaehtoisia löytyy enemmän kuin paritusverkostot kykenevät rajan yli tuomaan.

Lisäksi paritusrengas toimii siten, että Virosta tai Venäjältä tuleva prostituoitu ei välttämättä näe koko maassaoloaikana parittajiaan. Fyysinen väkivalta parittajien taholta on siis ainakin Suomen puolella enemmän poikkeus kuin sääntö (Seuraaja 1 & Skaffari & Urponen 2004, 41-44 & Kuulustelupöytäkirjat).

On viitteitä siitä, että kokonaisuudessaan turistiviisumiprostituutio on vähentynyt (Seuraaja 1 2005 & Skaffari & Urponen 2004 & Kivelä 2004). Tämä tarkoittaisi myös paritusrikollisuuden vähentymistä. Ilmeisesti Viron EU-jäsenyyden (1.5. 2004) myötä virolaiset prostituoidut toimivat nyt useammin itsenäisesti (Kivelä 2004 & Sirkiä 2005). Suomessa pysyvästi asuvien prostituoitujen parissa paritusta esiintyy hyvin vähän. Näiden tietojen ja luvussa 2.2 esitetyn taulukon pohjalta arvioisin, että tällä hetkellä päivätasolla noin neljännes ja vuositasolla kolmannes Suomessa toimivista prostituoiduista työskentelee parittajan kanssa tai alaisuudessa.

Paritusrikollisuudessa prostituoitujen hyväksikäyttöaste vaihtelee paljon. Joissakin tapauksissa parittaja on pyytänyt suhteellisen pientä päivävuokraa järjestämästään asunnosta ja muuten prostituoitu on toiminut itsenäisesti. Toisaalta on tapauksia, joissa parittaja hoitaa käytännössä kaiken muun paitsi seksin ja prostituoidun vapausasteet ja ansiot jäävät pieneksi. Elintasokuilun vuoksi prostituutio Suomessa kannattaa ilmeisesti huonommillakin ehdoilla: viime vuosina lähes kaikki poliisin paritusrikollisuuden yhteydessä kuulustelemat naiset ovat harjoittaneet täällä prostituutiota useita kertoja aikaisemminkin[28]. (Kuulustelupöytäkirjat 2003-20005.)

Vaikka ilmeisesti suuri osa parituksesta on tekemisissä järjestäytyneen rikollisuuden kanssa (Sillanpää 2005 & Herranen 2005), näin ei ole aina. Murmanskista Lappiin suuntautuvan prostituution mahdollistavat organisoidut kuljetusringit, joissa naiset maksavat osan tuotosta tarvittaessa myös suojelijoina toimiville kuljettajille ja majoittajalle, mutta merkkejä järjestäytyneestä rikollisuudesta ei ole. (Skaffari & Urponen 2004, 47.)

Ihmiskauppa on rikos, jossa tarkoituksena on käyttää uhria hyväk-

si esimerkiksi pakkotyössä, prostituutiossa tai elinten siirtämiseksi[29]. On viiteitä siitä, että Suomi on ihmiskaupassa merkittävä kauttakulkumaa. Sen sijaan vuoden 2004 loppuun mennessä ei viranomaisten tietoon ollut tullut yhtään ihmiskaupparikosta, jossa Suomi olisi ollut kohdemaana. Suomeen tulevat prostituoidut ovat yleensä hyvin tietoisia siitä, miksi ovat tänne tulossa, vaikka työn luonteesta ja ansaitsemismahdollisuuksista olisikin puutteellista tietoa (Kuulustelupöytäkirjat 2000-2005). Tämä ei tarkoita, etteikö myös Suomessa voisi olla ihmiskaupan uhreja.[30] (Ihmiskaupan vastainen toimintasuunnitelma 2005, 20 & Herranen 2005.)

On useita selityksiä, miksi Suomeen kohdistuvassa itäprostituutiossa ei esiinny merkittävää ihmiskauppaa:

1. Toiminta erittäin tuottoisaa myös prostituoiduille, vaikka parittaja ottaisikin osansa.
2. Kun suurin kiinnijäämisriski parittajalle ovat prostituoidut, kannattaa näitä kohdella hyvin.
3. Prostituoiduilla on hyvä koulutus, usein kielitaitoa ja rekrytointialue lähellä, joten paritussuhteen purkaminen on ongelmatilanteissa helpompaa.
4. Toistaiseksi venäläisten ja virolaisten on ollut suhteellisen helppoa liikkua rajan yli, vaikka rajavalvontaa on tiukennettu.
5. Törkeiden väärinkäytösten ilmitulon riski on Suomessa suuri.

Maailmanlaajuisesti on tavallista, että naiset lähtevät siirtolaisiksi työskennelläkseen prostituoituna tai ainakin ovat lähtiessään tietoisia, että prostituutio on yksi mahdollinen ansaitsemiskeino. Monet ihmisoikeuksien loukkaukset eivät ole niinkään seurausta huijatuksi ja pakotetuksi tulemisesta vaan siitä, että työ on laitonta ja tapahtuu epävirallisella sektorilla. (Meaker 2003, 96.) Useimmiten loukkausten uhreilla ei ole tehokkaita oikeusturvatoimia käytettävissään.

5.2 Vastentahtoinen prostituutio

Prostituution aloittamiseen voi olla syitä, joita meillä ei luokitella painostamisen ja väkivallan tapaan rikoksiksi, mutta joiden johdosta henkilö katsoo olevansa pakotettu prostituutioon. Tällaisia ovat esimerkiksi köyhyys tai poikkeuksellisista olosuhteista (päihderiippuvuus) johtuva kasvanut rahantarve. Joissakin tapauksissa prostituution taustalla voidaan nähdä myös sosiaalista painostusta. Toimiminen prostituutiossa vastentahtoisesti voi olla syvästi traumaattinen kokemus.

Suomessa toimii sekä suomalaisia että ulkomaalaisia, joille prostituutio näyttäytyy taloudellisena pakkona ja jotka haluaisivat lopettaa prostituution (Prostituoitujen haastattelut & Kauppinen 2004). Suhteellinen köyhyys ja sosiaaliturvajärjestelmän aukot heijastuvat myös prostituutioon. Erityisen merkittäviä ovat muutokset opintososiaalisissa eduissa, koska opintotuen varassa elää myös alaikäisiä.

Kaikkein huonoimmassa asemassa ovat laittomasti maassa oleskelevat siirtolaiset, jotka eivät käännytyksen pelossa voi turvautua viranomaisiin missään olosuhteissa. Heillä on hyvin korkea kynnys hakeutua esimerkiksi terveydenhuoltoon edes akuuttitapauksissa. Toisaalta koska monet länsimaiset ihmisoikeudet ovat sidoksissa kansalaisuuteen tai ainakin oleskeluoikeuteen, elää laiton siirtolainen laillisen yhteiskunnan ulkopuolella. Kun viralliset työmarkkinat ja sosiaaliturva puuttuvat, jäävät pimeät työmarkkinat ainoaksi vaihtoehdoksi.

5.3 Sosiaalinen leima

Jaana Kauppisen (2004) mukaan hänen tapaamiaan satoja seksityöntekijöitä yhdistää kaikkia yksi asia: he joutuvat kohtaamaan ja parhaansa mukaan käsittelemään sosiaalisen leiman, joka kohdistuu kaikkiin prostituoituihin. Niin kutsuttu ”huorastigma” (Pheter-

son 1996 & O'Connel Davidson 1998, 109-206) on yleinen kaikissa maissa, vaikka sen ilmenemismuodot vaihtelevat. Prostituoidut ymmärretään "toisiksi", muista naisista poikkeavaksi ryhmäksi, joka uhkaa yhteiskunnan moraalia.[31]

Stigmatisoidun prostituoidun on itse perusteltava itselleen toimintansa mielekkyys ja oikeutus (Kontula & Laakso 2005). Prostituoidun näkökulmasta ehkä suurimmat ongelmat aiheutuvat siitä, että työstä voi kertoa vain aivan lähipiirille, jos sillekään. Näin asiakaskohtaamisissa syntyneitä, usein emotionaalisesti hyvinkin haastavia tilanteita ei ole mahdollisuutta purkaa keskustelemalla. Työn salaamisen välttämättömyys voi johtaa kaksoisidentiteettiin, jossa salailu, valehtelu ja kahden elämän välillä tasapainoilu käyvät raskaiksi. Kulttuurinen normisto johtaa myös vaikeuteen löytää prostituution hyväksyvää seurustelukumppania (Prostituoitujen haastattelut).

Vaikka lähinnä vain yleisillä paikoilla (katu tai ravintola) työskentelevät prostituoidut joutuvat sivullisten fyysisen väkivallan uhan alle, myös yksityistiloissa työskentelevillä voi olla ongelmia ympäristön kanssa. Haastattelemani prostituoidut ovat törmänneet naapuruston kiusantekoon tai jopa häätöyrityksiin silloinkin, kun toiminta on näkymätöntä eikä aiheuta ilmeistä häiriötä. Myös asiakkaat kantavat usein prostituution myyttejä mukanaan[32].

Suomalaisessa keskustelussa prostituoidut kuvataan usein uhreina, jotka toimivat joko muiden painostuksen alaisena tai joiden mahdollisuudet elämänhallintaan ovat muuten heikot. Ilmeisesti tämä käsitys on johtanut siihen, että myös viranomaistahot voivat kohdella prostituoitua eri tavoin kuin muita ihmisiä. Prostituoitua ei aina osata kohdata aktiivisena toimijana, joka etsii seksityöstä ratkaisua vaikkapa köyhyyteen. Ongelma tulee vastaan erityisesti tilanteissa, joissa viranomaisilla on paljon omaa harkintaa, kuten lastensuojelussa: naisen kyky huolehtia omista lapsistaan voidaan asettaa prostituution perusteella kyseenalaiseksi (Prostituoitujen haastattelut).

[Julkisuudessa käyty keskustelu prostituutiosta on] hevonpaskaa. Ärsyttävää. Emme ole mitään paritusrenkaan uhreja. Ei meit kukaan tähän työhön pakottanu. Emmekä me ole mitään yliseksuaalisia, että kenen kans, millon vaan, missä vaan. Tästä työstä voi nauttii, mutta tämä työ ei ole aina nautinto. Tämä julkisuudessa annettu kuva antaa meist semmosen kuvan, niinkun me oltais jotakin – päivät pitkät lakattais kynsiä ja istuttais verkkosukissa sukkanauhoissa korkokengissä ja odotettas, koska joku tulee paneen meitä. Ja et meil on ihan helvetisti rahaa. […] Et ei ne näe sitä, et me ollaan ihmisiä. Ihan samanlaisia ihmisiä, kun kuka muu tahansa. […] yhteiskunta ei pysty meitä hyväksymään, koska he eivät ymmärrä meitä. Me olemme jonkin näköset kummajaiset heille. [...] Tai sitten sua säälitään. Eli ei voi puhuu asiasta ilman, et sua alettas sääliin tai neuvoon tai jotain muuta. Kun ihmiset ei pysty ymmärtään ja sinne jää jumiin.

Prostituoitujen haastattelut

Sosiaalisen leiman näkökulma avaa mahdollisuuden nähdä myös sellaisia (naisten) hyväksikäytön muotoja, joista ei olla aikaisemmin puhuttu. Monissa maissa prostituoitujen lapsilta on kielletty kansalaisuus, sairaalapalvelut tai oikeus koulunkäyntiin. Seksityöntekijät itse ovat joutuneet viranomaisten painostuksen, väkivallan ja raiskausten uhriksi ilman todellista mahdollisuutta valittaa kohtelustaan. (Pattanaik 2003, 315.)

Vaikka Suomessa prostituoitujen syrjintä ei ole näin räikeää, erityisesti prostituution yhdistyminen etniseen tai sukupuolittuneeseen syrjintään lisää ongelmia: esimerkiksi prostituution epäily käännyttämisperusteena on käytännössä tarkoittanut vain naisten käännyttämistä ja prostituution yhdistyminen tiettyihin etnisiin ryhmiin (venäläiset, thaimaalaiset) on huonontanut merkittävästi myös näihin ryhmiin kuuluvien ei-prostituoitujen toimintamahdollisuuksia.

5.4 Terveydelliset ongelmat

Suomessa ei ole viitteitä siitä, että kotimaiset tai ulkomaiset prostituoidut levittäisivät sukupuolitauteja. Syytä prostituutiosuhteiden alhaisiin tartuntalukuihin voidaan etsiä

1. Suomen tehokkaasta terveydenhuollosta ja kohtuullisesta seksivalistuksesta,
2. seksityöntekijöiden itsenäisyydestä, jolloin he voivat paremmin päättää omista työskentelyolosuhteistaan, mikä käytännössä johtaa
3. tunnolliseen kondomin käyttöön asiakassuhteissa.

Prostituutioon liittyy kuitenkin muita terveydellisiä haittoja. Päihderiippuvuudet kytkeytyvät ainakin osittain prostituutioon. Vaikka korvaushoito on vähentänyt piikkihuumeiden käyttäjien osuutta prostituutiossa, osa narkomaaneista rahoittaa käyttöään satunnaisella tai säännöllisellä prostituutiolla (Kauppinen & prostituoitujen haastattelut). Viron ammattilaisprostituoitujen keskuudessa amfetamiinin käyttö on yleistä (Seuraaja 3).

Prostituutiokentässä esiintyy vaihtelevaa suhtautumista alkoholiin: asiakkaiden hankkiminen ravintoloista johtaa helposti päivittäiseen alkoholin kulutukseen. Joillakin juominen liittyy prostituutiokontaktien raskauteen ja toiset taas eivät juo lainkaan työaikana, mutta säännöllisesti sen ulkopuolella. (Kauppinen 2005.) Prostituution aloittamisen taustalta voi löytyä alkoholiongelma. Jonkin verran on myös tietoja tapauksista, joissa sosiaalisesti heikossa asemassa olevat, alkoholisoituneet tai mielenterveysongelmista kärsivät naiset vaihtavat seksiä viinaan tai pieniin rahasummiin (Skaffari & Urponen 2004, 39-40).

Toisaalta prostituutiossa toimii paljon myös absolutisteja ja kohtuukäyttäjiä. Ammattimainen prostituutio on usein jo stigman takia niin raskasta, että seksityöntekijällä on pitkällä aikavälillä oltava vah-

va psyyke, kohtuullisen säännölliset elämäntavat ja palvelutarjonnasta riippuen myös hyvä fyysinen kunto.

Monet prostituoitujen kohtaamat ongelmat ovat pitkälti samoja kuin muilla ihmisillä. Ne eivät suoraan liity työhön, vaan ratkaistaan tai jäävät hoitamatta julkisissa hyvinvointipalveluissa ilman, että henkilön prostituutiotausta tulee missään vaiheessa esille. Tällaisia voivat olla esimerkiksi mielenterveys- tai muut terveysongelmat, mutta myös asunnottomuus, työttömyys tai vaikeudet lapsen päivähoidon järjestämisessä.

Pro-tukipiste tarjoaa sukupuolitautitestien ja turvaseksiopastuksen lisäksi sosiaalipalveluja, yleislääkärin vastaanoton ja rokotuksia. Prostituution piirissä toimii ihmisiä, joilla ei välttämättä ole mahdollisuutta saada näitä palveluja muualta (ulkomaalaiset) tai eivät halua niitä muualta hakea prostituutioon liittyvän leiman vuoksi.

6. Prostituution verkostot

6.1 Sosiaaliset verkostot

Prostituoidut ovat järjestäytyneet muun yhteiskunnan vaatimuksesta tai oma-aloitteisesti jo vuosituhansien ajan. Osa verkostoista on ollut epävirallista vertaistukea, mutta toisinaan on saatu aikaan suuriakin yhteenliittymiä: 1500-luvulla Rooman prostituoidut päällystivät Strada del Popolon omalla kustannuksellaan kyllästyttyään kahlaamaan kurassa ja 1900-luvun alussa Berliinin prostituoidut perustivat eläkekassan kommunistien avustuksella.

Nykymuotoiset prostituoitujen oikeuksia ajava liike on laajentunut vasta 1980-luvulla. Kansainvälisen liikkeen tärkeimpiä vaatimuksia on stigman poistaminen ja prostituution tunnustaminen ammatiksi. (Pattanaik 2003, 304.) Suomessa prostituoitujen ja muiden seksityöntekijöiden etujärjestönä on vuodesta 2002 toiminut Seksialan liitto Salli[33].

Suurin osa seksityöntekijöiden keskinäisestä organisoitumisesta on Suomessa epävirallista. Prostituoidut luovat kontakteja toisiinsa esimerkiksi seksibaareissa tai ottamalla yhteyttä toistensa ilmoituksiin. Tällä hetkellä Suomessa toimii ainakin kaksi prostituoitujen omaa keskustelulistaa. Internetin kautta toisiinsa tutustuneet prostituoidut tapaavat myös pikkujouluissa, baari-illoissa jne. (Sirkiä 2004 & Kivelä 2004 & 2005). Valtaosa ei kuitenkaan ole tekemisissä kollegojensa kanssa eikä oman tietämänsä mukaan tunne muita alalta.

6.2 Kaupalliset verkostot

Prostituutioon liittyy sellaista kaupallista yhteistoimintaa, jota ei aina-

kaan yleisesti mielletä rikolliseksi. Näitä ovat muun muassa naisringit, naisten itsensä organisoimat muodostelmat, joiden tarkoituksena on tukea kotimaan ulkopuolella tapahtuvaa prostituution harjoittamista. Skaffari & Urponen (2004, 14 & 56) arvioivat Murmanskin naisrinkiin kuuluvan tällä hetkellä noin 20-60 naista.

Prostituution pysyvien rakenteiden, studioiden ja hierontapaikkojen ympärille syntyy usein sosiaalisia verkostoja. Niihin kuuluvat tilan omistaja (tai varustaja, jos kyseessä on vuokratila), tilaa vuokraavat muut seksityöntekijät, edellisten lähipiirit ja jossain määrin myös asiakkaat.

6.3 Yhteydet rikollisverkostoihin

Merkittävä osa paritusrikollisuudesta on yhteydessä kansainvälisiin rikollisjärjestöihin. Toiminta on usein ammattimaista ja sillä voidaan rahoittaa kansainvälisen rikollisuuden muita sektoreita kuten ase- ja huumekauppaa. (Sillanpää 2005, Herranen 2005.) Paritusorganisaatioille on tyypillistä kansainvälisyys: venäläisten, virolaisten, vironvenäläisten ja suomalaisten lisäksi organisaatiossa saattaa toimia myös muita kansallisuuksia.

Tyypillinen paritusjärjestö voi toimia vaikkapa seuraavasti (Seuraaja 1 & kuulustelupöytäkirjat): Mikäli prostituoitu ei ole aikaisemmin toiminut alalla tai ei ainakaan matkustanut, hän luultavasti kuulee ystävättäreltään tai sukulaiseltaan henkilöstä, joka rekrytoi naisia Suomeen töihin. Prostituoitu voi matkustaa itsenäisesti Suomeen, mutta jossain vaiheessa hän tarvitsee autonkuljettajaa, ainakin, jos aikoo kaydä asiakkaiden kodeissa. Autonkuljettaja saattaa olla myös asunnoissa kiertävä rahankerääjä, mutta monesti siihen on oman vastuuhenkilönsä.

Määräkaupungissa parittaja on hankkinut asunnon, jossa työskentelee kaksi naista. Lisäksi tietyn kaupungin asunnoista voi olla huolehtimassa ”madam”, joka tekee tarvittavat ostokset, auttaa prostitu-

oituja ja saattaa olla asunnon virallinen vuokraaja. Madam on tyypillisesti suomessa pitempään asunut ulkomaalainen.

Prostituoidun tullessa Suomeen hänellä on jo ilmoitus internetissä. Valokuvat sitä varten otettiin Pietarissa. Ilmoituksessa mainittu numero ohjautuu operaattorille, joka on Suomea ainakin välttävästi osaava nainen. Operaattori neuvoo asiakkaan vapaana olevan prostituoidun luo ja toisaalla ilmoittaa parittajan prostituoidulle hankkimaan kännykkään, että asiakas on tulossa.

Kuvio 3: Tyypillinen paritusorganisaatio.

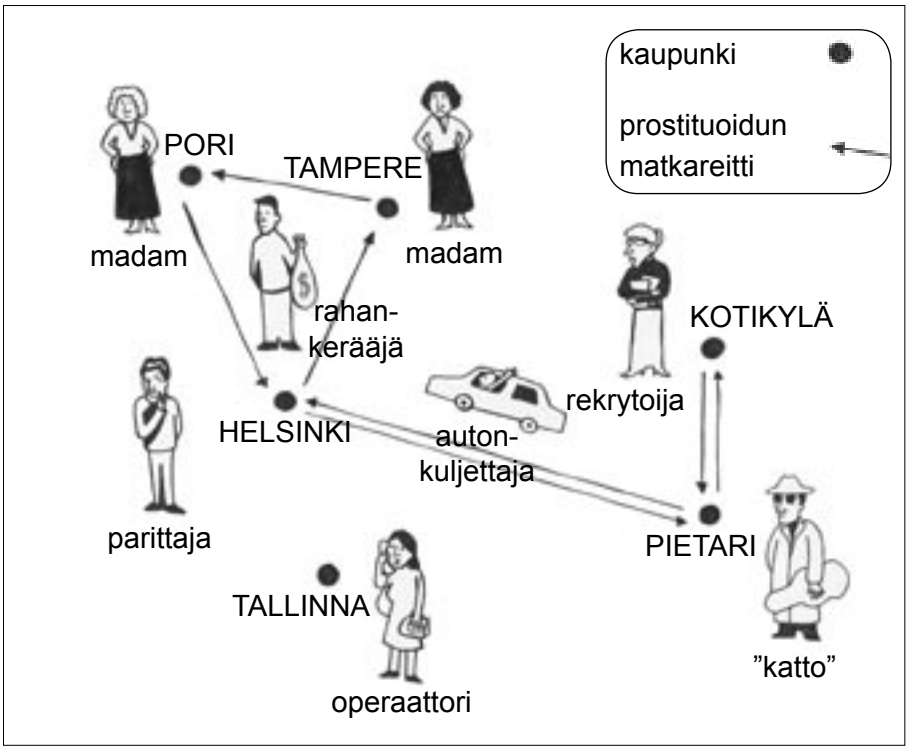

Mikäli paritusrenkaalla on asuntoja eri kaupungeissa, on tavallista, että prostituoitu työskentelee useammassa osoitteessa ennen kotiinpaluuta. Hänen ansaitsemistaan rahoista vaihteleva osuus menee parittajalle, joka puolestaan maksaa osuutensa kotimaansa rikollisorganisaation seuraavalle tasolle, ”katolle”.

6.4 Rajat ylittävä prostituutio

Siirtolaisuus ja prostituutio ovat aina liittyneet läheisesti yhteen. Esimerkiksi 1800-luvulla hakeutui ja kuljetettiin Pohjois-Amerikkaan tuhansia prostituoituja Ranskasta, Etelä-Amerikasta ja Kiinasta. Osittain näiden naisten muutto muistutti pitkälti sitä, mitä meidän aikamme kutsuu globaaliksi naiskaupaksi: nuorimmat tytöt olivat vasta 10-vuotiaita, heidän perheilleen maksettiin nimellinen kauppahinta, kuljetus ja edelleenmyynti oli hyvin organisoitua ja määränpäässään naiset joutuivat seksiorjiksi tai prostituutioon. (Benjamin & Masters 1964, 80.)

Työskentely toisessa maassa voi kuitenkin olla prostitudun kannalta myös toivottava vaihtoehto. Tällöin hän säästyy omassa yhteisössään kunniattoman naisen leimalta ja mikäli maiden ansiotasossa on suuria eroja, hän voi ansaita nopeasti huomattavia summia.

Suomeen suuntautuva keikkaprostituutio on osittain hyvin kansainvälistä. Monilla tänne tulevilla naisilla on kokemusta prostituutiosta myös muissa maissa, kuten Espanjassa, Iso-Britanniassa, Japanissa tai Kanarialla (Seuraaja 1 2005 & Kuulustelupöytäkirjat 2000-2005). Toisaalta valtaosa haastattelemistani suomalaisprostituoiduista oli työskennellyt tai viettänyt muuten pitkiä aikoja ulkomailla.

Myös asiakkaat liikkuvat. Osa suomalaisesta prostituutiosta ilmenee seksiturismina maan rajojen ulkopuolella. Vuoden 1999 kyselyn mukaan 72 % seksiä ostaneista suomalaismiehistä oli tehnyt sen ulkomailla (Haavio-Mannila & Kontula 2003, 128). Merkittävimmät seksiturismin kohdemaat ovat Thaimaa, Viro, Venäjä ja tietyt Välimeren lomakohteet. Seksiturismia harrastavat sekä miehet että naiset.

Julkisuudessa on keskusteltu suomalaisyritysten seksimatkailusta, joka joillakin aloilla on ilmeisen yleistä. Tavalliset asiakkaat viedään Tallinnan bordelleihin, parhaat Saksaan. Näyttäisi kuitenkin siltä, että tällainen prostituutiomatkailu olisi tietyn liike-elämän sukupolven kulttuuria ja nykyään hiljalleen väistymässä (Seuraaja 4).

7. Vertailua muihin maihin

Vertailu muihin maihin auttaa hahmottamaan paremmin, mikä suomalaisessa prostituutiossa on erityistä ja mihin prostituutiossa voidaan vaikuttaa terveydellisillä, lainsäädännöllisillä tai kulttuurisilla invaasioilla. Vaikka prostituutiota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, sen muotoa ja yleisyyttä määrittävät kunkin yhteisön erityispiirteet.

Esimerkiksi prostituutiopiikkiin Lapissa vuosituhannen vaihteessa vaikuttivat ainakin väestörakenne (paljon yksinäisiä miehiä), elintasokuilu Suomen ja Venäjän välillä (venäläisten prostituoitujen edullinen hintataso). Näkyvän prostituution nopeaa vähenemistä on selitetty tiukentuneella viisumipolitiikalle, mikä johti toisaalta prostituutiomatkojen vähenemiseen ja toisaalta piiloisempien käytäntöjen omaksumiseen. (Herranen & Skaffari & Urponen 2004, 28 & 60.)

Ruotsia ja Hollantia Käytetään usein vastakkaisina esimerkkeinä, kun keskustellaan prostituutiolainsäädännöstä. Vaikka kumpikin on Suomen tavoin länsimainen hyvinvointivaltio, julkisen vallan toimenpiteet ovat suunnanneet niissä prostituutiota selvästi eri suuntiin. Kuuba edustaa tässä luvussa maata, jossa prostituutiolainsäädäntö on hyvin lähellä suomalaista, mutta muuten maat eroavat valtiomuodon, kulttuurin, bruttokansantuotteen ja jopa ilmaston osalta merkittävästi toisistaan. Thaimaa on valittu toisena kehitysmaana, ja koska se Viron ja Venäjän tavoin on läheisesti sidoksissa Suomenkin seksimarkkinoihin.

7.1 Hollanti

Pieni, tiheään asuttu ja kaupunkimainen Hollanti on joutunut käsittelemään näkyvää prostituutiota jo vuosisatojen ajan. Vanhana kauppapaikkana Amsterdam on vetänyt puoleensa kaupallisen seksin toimijoita. Nykyään Hollannin punaisten lyhtyjen alueita voi jo pitää tietyllä tapaa prostituutiokulttuurin kulttipaikkoina: asiakkaiden ja köyhempien maiden siirtolaisten lisäksi niihin saapuu prostituoituja myös toisista länsimaista (Seuraaja 5, 2005). Hollanti on myös yksi seksityöntekijöiden oman kansainvälisen järjestäytymisen keskuksista (ks. Seksityöjärjestöjä, www.salli.org/info).

Hollantilaisen prostituution erityispiirteitä ovatkin juuri ”kulttimatkailu”, ikkunaprostituutio, katuprostituution toleranssialueet – ja valtion virallinen suhtautuminen prostituutioon ammattina tai ainakin työnä. Hollannin lainsäädäntö perustuu ajatukseen toleranssista: sen mukaan ilmiö on joka tapauksessa olemassa, joten täyskiellon sijaan sitä pitää ohjata vähemmän ongelmallisiin muotoihin. Hollannin prostituutiolainsäädäntö lähtee ilmiön jakamisesta kahtia myyjän vapaaehtoisuuden perusteella. Vapaaehtoisen prostituution tulee noudattaa työlainsäädäntöä, ei-vapaaehtoiseen tai alaikäisen prostituutioon taas suhtaudutaan (järjestäytyneenä) rikollisuutena. (Purchasing Sexual Services 2004, 45-46 & Seuraaja 5, 2005.)

Hollannissa bordellit laillistettiin luvanvaraisesti vuonna 2000. Niissä työskenteleviltä prostituoiduilta edellytetään täysi-ikäisyyttä (ainakin 17 -vuotiaita) ja vapaaehtoisuutta. Laillistamisen yhteydessä tiukennettiin prostituoituja hyväksikäytöltä suojaavaa lainsäädäntöä.

Prostituutio rinnastetaan lainsäädännössä muihin palveluammatteihin. Kunnallisilla järjestyssäännöillä voidaan bordellien toimintaa säädellä, mutta ei kieltää kokonaan. (Ihmiskauppa…2003, 36 & 48.) Laillisen ammatin status tarkoittaa muun muassa sitä, että vakuutusyhtiöt ja pankit eivät saa enää syrjiä prostituoituja[34].

Toleranssi-ajattelun yleistyminen oli merkittävä parannus prostituoitujen asemaan. Aikaisemmin poliisin toistuvat ratsiat johtivat

asiakkaiden hätäiseen valikointiin, turvattomuuteen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden vaikeuksiin tavoittaa avuntarvitsijoita (Doorninck 2003, 273). Toisaalta laillistaminen on tehnyt prostituutiosta näkyvämpää kuin Suomessa, jossa uusi järjestyslaki ja ilmoittelun osittainen kriminalisointi ovat siirtäneet prostituution lähes kokonaan yksityiseen tilaan.

Verrattuna Suomeen on ilmeistä, että ammatin laillistaminen on nostanut prostituoitujen itsetuntoa ja tukenut omaa järjestäytymistä. Prostituoitujen kohtaama väkivalta on satunnaista. Kuitenkin myös Hollannilla on ongelmansa, sillä maahan suuntautuu edelleen laitonta siirtolaisuutta ja ihmiskauppaa. Koska viralliseen työhön tarvitaan virallinen oleskelu- ja työlupa, paperittomat siirtolaiset työllistyvät edelleen pimeisiin bordelleihin eikä lainsäädäntö ole onnistunut poistamaan harmaata seksibisnestä. Maahanmuuttajien osuus prostituutiossa on suuri, laillisestikin työskentelevistä vain kolmannes on hollantilaisia. (Purchasing Sexual Services 2004, 24-25.)

Suvaitsevaisesta lainsäädännöstään huolimatta hollantilaiset eivät suhtaudu prostituutioon merkittävästi muita Euroopan Unionin asukkaita myönteisemmin. Käytännön arjessa sosiaalinen stigma on prostituoiduille yhtä suuri ongelma kuin muissakin maissa. (Doorninck 2003, 272.)

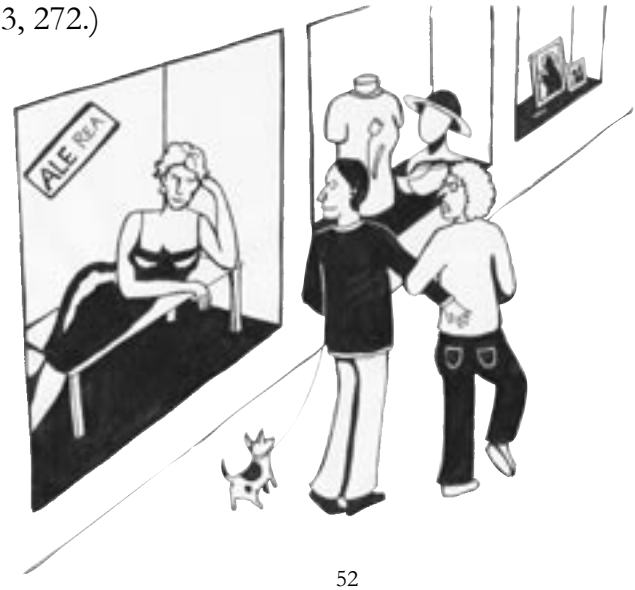

7.2 Ruotsi

Ruotsi on yhteiskuntarakenteeltaan ja kulttuurisesti lähellä Suomea. Suhteessa prostituutioon maassa vallitsee kuitenkin merkittävästi erilainen ilmapiiri: kun suomalaisista vain vajaa puolet kannattaa asiakkuuden kriminalisointia, ruotsalaisten selvä enemmistö on tyytyväinen lakiinsa. Näin siitäkin huolimatta, että ruotsalaismiehet ostavat seksipalveluja yhtä usein kuin suomalaisetkin (Haavio-Mannila & Kontula 2003, 127).

Ruotsin lainsäädäntö perustuu näkemykselle prostituutiosta väkivaltana naista kohtaan. Maksullisesta seksistä katsotaan seuraavan aina vakavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä haittoja. (Purchasing Sexual Services 2004, 45.) Toisin kuin Hollannissa, Ruotsin virallisen kannan mukaan vapaaehtoista prostituutiota ei ole olemassa (SOU 1995, 52).

Toisen henkilön prostituutiotoiminnan edistäminen tai siitä hyötyminen on parituksena kielletty Ruotsin rikoslaissa. Parituksesta voidaan tuomita myös henkilö, joka vuokraa tilan prostituution harjoittamista varten. Laki tuntee törkeän parituksen. Vuoden 1999 alusta lähtien prostituutiopalvelujen osto ja oston yritys kriminalisoitiin. (Ihmiskauppa…2003, 33, 44.)

Ruotsin prostituutiokeskustelun käynnisti näkyvän itäprostituution ilmaantuminen sosialististen järjestelmien romahtamisen jälkeen. Tässä mielessä uudistetun lainsäädännön lähtökohta on ollut pitkälti samanlainen kuin Suomessa: tavoitteena on löytää ratkaisuja uudessa, hämmentävässä tilanteessa. Suomalaisessa lakivalmistelussa on kuitenkin korostunut enemmän etnisyys (ulkomaalaislaki) ja järjestäytyneen rikollisuuden uhka (poliisin tutkintavaltuuksien lisääminen paritusrikoksien yhteydessä), kun Ruotsissa kysymystä on käsitelty ensisijaisesti sukupuolinäkökulmasta (oston kriminalisointi) (Gould 2003, 282-283).

Koska Ruotsissa prostituutio on ymmärretty pitkälti uutena, rajojen aukeamiseen liittyvänä ilmiönä, ei maassa tehty ilmiön kartoitusta

ennen vuoden 1999 asiakkuuden kriminalisointia. Siksi myöhemmin on ollut vaikea arvioida lain vaikutuksia. Näyttäisi siltä, että näkyvä katuprostituutio Ruotsin suurissa kaupungeissa on vähentynyt (SoS-rapport 2000:5, s. 26). Toisaalta internetin ja kännyköiden yleistyminen on vähentänyt näkyvää prostituutiota myös muualla Länsimaissa.

Joidenkin arvioiden mukaan Ruotsin tiukka lainsäädäntö pitää kaikkein ongelmallisimman prostituution piilossa ja estää sen uhreja hakemasta apua. Kilpailun epäillään lisänneen suojaamatonta suuseksiä ja paritusta. (Sirkiä 2004 & Kauppinen 2005 & Kivelä 2005). Prostituoidut itse kertovat uhkaavien tilanteiden ja hyväksikäytetyksi tulemisen pelon lisääntyneen (Östergren 2003, 38).

Uudistetun lainsäädännön jälkeen ruotsalaisen prostituutiokentän erityispiirteeksi ovat nousseet onecenter-foorumit[35]. Kuka tahansa saa perustaa foorumin ja keskinäisillä linkityksillä niistä voidaan rakentaa toimiva ilmoitusverkosto. Onecenter-foorumeita on nykyisin Ruotsissa vähintäänkin kymmeniä. (Kivelä 2005.)

7.3 Kuuba

Kuuban vallankumouksessa 1959 prostituoiduilla oli merkittävä ideologinen rooli: uuden hallinnon ensimmäisiä toimia oli satojen ulkomaalaisia ja omaa eliittiä palvelleiden prostituoitujen uudelleenkouluttaminen. Valtio onkin suhtautunut prostituoituihin perinteisesti uhreina, mutta nykyistä turistiprostituutiota pidetään naisten haluna hankkia (tarpeettomia) ylellisyystuotteita (Cabezas 1998, 83).

Koska laajamittainen prostituutio on välillä puuttunut Kuubasta kokonaan, ei sillä ole vakiintuneita käytäntöjä tai instituutioita. Maan virallinen kanta on, että takaamalla kaikille toimeentulo, terveydenhuolto ja koulutus voidaan merkittävästi vähentää prostituution haittoja ja varmistaa, että mahdollisimman harva työskentelee prostituoituna vastentahtoisesti. Kuten Suomessa toimivista suoma-

laisprostituoiduista, myös kuubalaisista valtaosa harjoittaa prostituutiota satunnaisesti. Muutama asiakas kuukaudessa riittää jo hyvään toimeentuloon.

Kuuban prostituutiolainsäädännössä seksin myyjää ja ostajaa ei rangaista, mutta parituksesta voi saada useiden vuosien vankeustuomion. Rangaistus parituksesta voi kaksinkertaistua, jos syytetty toimii julkisessa virassa, turismissa tai kasvatustehtävissä, tai jos paritukseen liittyy pakottamista. (Kuuban rikoslaki, artikla 302.1-5.) Suuri osa Kuuban prostituoiduista työskentelee itsenäisesti, mutta erityisesti nuorilla provinsseista tulleilla naisilla on usein parittaja (Fusco 1998, 154-155).

Kuubalainen prostituutio on Suomeen verrattuna näkyvää ja aggressiivista: maassa ei ole kehittyneitä internet-yhteyksiä, joiden kautta asiakaskontaktit useimmiten solmitaan Suomessa ja enenevässä määrin myös muissa länsimaissa. Kuubassa ei myöskään ole katoliselle Euroopalle ominaisia vakiintuneita bordelleja tai prostituutioalueita, joilta asiakkaat voisivat vaivatta löytää haluamansa. Koska suurin osa asiakkaista on ulkomaalaisia, heillä ei ole valmiita epävirallisia kanavia. Siksi prostituoidut hakeutuvat itse hotelleihin ja yökerhoihin hankkimaan asiakkaansa. (Amador 2004.)

Kaupallinen seksi liittyykin läheisesti rajojen avautumiseen turismille: Kuubassa lähes aina ostaja on turisti ja myyjä paikallinen. Varsinaisten turistialueiden ulkopuolella prostituutiota ei Kuubassa esiinny. Kaikkien tulot ovat pienet eikä sukupuolten välillä ole merkittäviä tuloeroja, joten paikalliseen kulttuuriin ei kuulu mainittavaa prostituutiota.

Kuuba tarjoaa naisille muita kehitysmaita tasa-arvoisemmat mahdollisuudet uravalintaan – esimerkiksi naislääkäreiden, -teknikoiden ja –tieteentekijöiden osuus on suurimpia maailmassa. Naisten työskentely kodin ulkopuolella on edellyttänyt muun muassa päivähoitojärjestelmän rakentamista. Samaan aikaan korkealuokkaisen terveydenhuollon ja koulutusjärjestelmän kanssa kuubalainen elintaso on kuitenkin hyvin vaatimaton, mikä lisää prostituution houkuttele-

vuutta myös korkeasti koulutettujen naisten keskuudessa.

Ilmeisesti sallivan seksuaalikulttuurin vuoksi ja toisaalta paikallisten ja turistien tuloerojen takia prostituutio ei stigmatisoi Kuubassa yhtä voimakkaasti kuin Suomessa. Kuuban lähihistoriassa prostituutioon yhdistyykin Baltian maiden tapaan talouskriisi ja sosiaalisen leiman heikkous. Vaikka Kuubassa tunnutaan hiljaa hyväksyvän prostituutio nuoren naisen parhaaksi ansaitsemiskeinoksi, verrattuna esim. New Yorkiin huumeongelma ja prostituoitujen stigmatisointi näyttää olevan vähäistä. (Fusco 1998, 159)

7.4 Thaimaa

Toisin kuin Suomessa, Thaimaassa ei ole vanhuusturvaa tai sairasvakuutusta ja tyttöjen koulutustaso on heikko. Perinteisesti naisella on kyllä ollut thaikulttuurissa merkittävä asema – maanomistus kulkee äidiltä tyttärelle – mutta yhteiskunnan muutos ja väestönkasvu ovat heikentäneet naisten mahdollisuuksia itsenäisyyteen. Thaimaassa naiset ovat viime kädessä vastuussa koko perheen elannosta. Kun maa ei enää riitä elättämään kasvavia kyliä, on etsittävä muita töitä. (Åsvik & Åsvik 2004, 53.) Hiljalleen onkin käymässä niin, että turisteja viihdyttävät naiset elättävät prostituutiotuloillaan kokonaisia alueita.

Pitkään virallinen Thaimaa ei tunnustanut prostituutiota lainkaan. Viimeisen kymmenen vuoden aikana ilmiön laajuus on kuitenkin pakottanut julkisen vallan ottamaan kantaa ja uudistamaan lainsäädäntöään. Thaimaassa paritus, bordellin perustaminen, seksuaalipalvelujen markkinointi tai niiden häiritsevä tarjoaminen julkisella paikalla on kielletty. Erityisessä suojeluksessa ovat alaikäiset ja erityisen ankarasti rangaistaan parituksesta, jos siihen liittyy väkivaltaa tai muuta pakottamista. (Prevention and suppression of prostitution act 1996, 5, 7, 9, 11 ja 12 §.)

Tiukoista laeista huolimatta thaimaalainen prostituutio on kui-

tenkin ilmeisen näkyvää ja yleistä. Vaikka meillä Thaimaa kuvataan usein valkoisten turistien seksiparatiisina, suurin osa prostituutioasiakkaista on thaimaalaisia miehiä. Merkittävää turistiprostituutiota on vain suurissa kaupungeissa ja turistikeskuksissa.

Thaimaassa on vanhastaan hieromalaitoksiin keskittynyt ja osittain länsimaihin verrannollinen bordellikulttuuri, mutta maan erityispiirteenä on turisteille suunnattu, enemmän lomaromanssia muistuttava prostituutioperinne. Kun myös avioliittoon tähtäävä seurustelu voi käydä miehelle hyvin kalliiksi, ulkopuolisen on joskus vaikea erottaa Thaimaan kaupallisia ja ei-kaupallisia seurustelusuhteita toisistaan.

Kuuban tavoin thaimaalainen kulttuuri näyttäisi suhtautuvan prostituutioon suopeammin kuin länsimainen. Osittain kyse voi olla uskonnollisesta perinnöstä: kaikissa tuntemissani thai-hierontapaikoissa on oma buddhalle omistettu nurkkaus. Toisaalta köyhyys on Thaimaassa niin näkyvää ja ”kunniallisten” töiden palkat niin kehnot, että prostituutioon on sopeuduttu välttämättömyytenä.

7.5 Viro

Suomen näkökulmasta Viro on merkittävä täällä toimivien prostituoitujen kotimaa ja seksiturismin kohdemaa. 1990-luvun alun sosialististen järjestelmien romahtaminen merkitsi Virolle rajua murrosta kaikilla elämän osa-alueilla ja näyttää tehneen prostituutiosta ainakin hetkellisesti hyväksytymmän: kyselyssä lähes viisi prosenttia nuorista virolaismiehistä ja yli viisi prosenttia naisista ilmoitti myyneensä seksipalveluja (Haavio-Mannila & Kontula 2003, 130). Todelliset luvut ovat luultavasti suurempia.

Ilmiön hyväksyttävyydestä kertoo jotakin se, että Viron prostituutiossa on mukana suhteellisen paljon lapsia ja nuoria. Koska he eivät pääse baareihin ja yhä harvemmin bordelleihin, suuri osa alaikäisistä hankkii asiakkaansa kadulta. Aina ei ole kyse taloudellisesta pakosta: jotkut haastattelemani virolaisprostituoidut ovat aloittaneet uransa

alaikäisinä voidakseen ostaa kalliita ylellisyystuotteita. On merkkejä siitä, että samanlainen teinikulttuuri voisi olla tulossa Suomeen (Seuraaja 6).

Viron rikoslaissa on kielletty paritus sekä tilojen järjestäminen laitonta prostituutiota varten. Erityisen vakavaksi on sanktioitu alaikäisen tai alle 21-vuotiaan paritus, väkivallan tai muun pakottamisen käyttö paritustoiminnassa ja alaikäisen prostituoidun hyväksikäyttö. (Viron rikoslain 11. luvun 201 ja 202 §.)

Viron prostituoitujen keskuudessa huumeiden käyttö on ilmeisesti huomattavasti yleisempää kuin Suomessa (Kivelä 2004 & Seuraaja 3). Merkittävä osa prostituutiokentästä toimii yhteydessä järjestäytyneeseen kansainväliseen rikollisuuteen. Viime aikoina viranomaiset ovat sulkeneet Viron bordelleja, mikä näkyy internet-ilmoitusten kasvaneessa määrässä (esim. Voodi).

Vaikka merkittävä osa prostituutioasiakkaista on Virossa ulkomaalaisia ja toisaalta prostituoidut liikkuvat herkästi rajojen yli, myös paikalliseen mieskulttuuriin kuuluu seksin ostaminen. Kun suomalainen prostituutioasiakas on tyypillisimmillään keski-ikäinen mies, Virossa prostituutiopalvelujen käyttäjät ovat nuorukaisia. Prostituutio liittyy ensisijaisesti avioliittoa edeltävään seksielämään. (Haavio-Mannila & Kontula 2003, 128.)

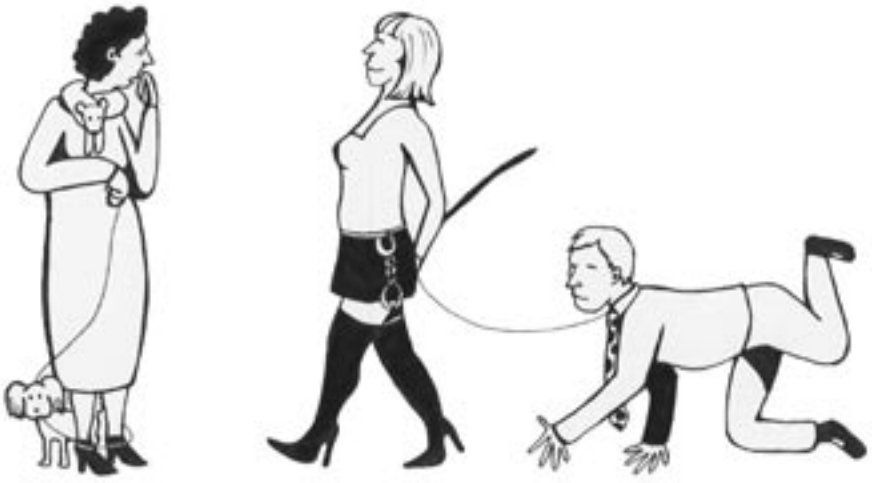

8. Suomen prostituutiokentän trendit

Suomessa työskentelee tällä hetkellä vuosittain yhteensä noin 8000 prostituoitua, joista puolet suomalaisia ja valtaosa osa-aikaisia. Päivätasolla noin neljännes ja vuositasolla kolmannes heistä toimii parittajan kanssa tai alaisuudessa. Prostituutiokenttä on etnisesti jakautunut: suomalaiset tarjoavat päiväkahviseuraa ja erikoispalveluja, thaimaalaiset intiimihierontaa ja Suomessa vierailevat venäläiset ja virolaiset yleensä vain päiväkahviseuraa.

Prostituoituna toimii ihmisiä hyvin erilaisista lähtökohdista ja erilaisilla motiiveilla. Osaan prostituutiosta liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia, kuten rikollisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja päihteiden väärinkäyttöä.

Prostituutiota esiintyy kaikissa yhteiskunnissa, mutta sen määrään ja muotoihin vaikuttavat yhteisön sosiaaliset, kulttuuriset ja taloudelliset erityispiirteet. Suomalaista prostituutiolainsäädäntöä on muutettu viime vuosina merkittävästi. Prostituutioilmiöön ovat heijastuneet myös itärajan tuloerojen hidas tasoittuminen, Suomen sisäisten tuloerojen kasvu, Viron EU-jäsenyys ja suomalaisessa mediassa käyty prostituutiokeskustelu. Edellä mainitut ovat varmasti osaltaan vaikuttaneet ainakin seuraaviin muutoksiin prostituutiokentässä:

- Vuodesta 2003 lähtien tavoitetut Suomessa vierailevat seksityöntekijät ovat olleet keskimäärin hieman vanhempia kuin aikaisemmin ja harvoin ensikertalaisia.
- Venäläisten ja virolaisten on aikaisempaa vaikeampi löytää Suomesta vuokra-asuntoa, mikä on ainakin hetkellisesti vähentänyt paritusrikollisuutta.

- Virolainen prostituutio on itsenäistynyt.
- Murmanskin ”tyttöbussit” ovat kadonneet. Tilalle on muotoutunut enemmän seurustelua muistuttava ”täsmäprostituutio”, jossa asiakas kutsuu myyjän luokseen muutamaksi päiväksi. Seksipalvelujen lisäksi naiset mm. tekevät kotitöitä.
- Suomessa keikkailevien ulkomaalaisten prostituoitujen käynnit ovat yhä useammin vain muutaman päivän mittaisia, kun aikaisemmin viivyttiin yleensä pari viikkoa.
- Asiakashankinta on siirtynyt kadulta sekä osittain ravintoloista ja lehdistä internettiin.
- Korvaushoidon tulo Suomeen vähensi piikkihuumeiden käyttäjien osuutta prostituutiossa.
- Laman jälkeen vähentynyt suomalaisten harjoittama prostituutio ja erityisesti opiskelijaprostituutio saattaa olla jälleen kasvussa.

Viitteet

[1] Raportin laadinnassa olen saanut tietoa ja kommentointiapua kymmeniltä ihmisiltä. Kiitokset kaikille teille, jotka olette uhranneet aikaanne paremman käsikirjoituksen eteen!

[2] Lehti & Aromaa (2002, 37-38) arvioivat lähteitään: ”Laadultaan ja sisällöltään prostituutiota ja laitonta siirtolaisuutta koskeva tieto on tietolähteestä riippumatta varsin samankaltaista. Kaikesta päätellen viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen käytössä oleva informaatio on pitkälti yhteistä. Syynä on se, että viranomaiset ja kansalaisjärjestöt informoivat toisiaan aktiivisesti havainnoistaan ja kokemuksistaan. Koska informaation määrä on pieni, kunkin yksittäisen tiedonkerääjän on helppo hallita informaatiovirta kokonaisuudessaan.”

[3] Silfverberg & Kauppinen (1992, 24-25) jaottelevat prostituoidut ammattimaisuusasteen perusteella amatööreihin, sivutoimisiin ja päätoimisiin, jossa amatöörien ryhmä koostuu lähinnä sosiaalisesti syrjäytyneistä suomalaisista ja tuohon aikaan vielä vähäisestä virolaisprostituutiosta. Vaikka kaikki kyseisessä raportissa mainitut prostituution muodot ovat edelleen olemassa, niiden keskinäinen suhde on siinä määrin muuttunut, ettei erottelu ole enää tarkoituksenmukainen.

[4] Jos Pietarin alueelta tuleva (ks. seur. viite) viipyy Suomessa turistiviisumilla 2 viikkoa ja työskentelee tuona aikana joka päivä, laskennallisesti heitä on kerrallaan Suomessa töissä 96. Lukua kasvattavat laittomasti Suomeen jäävät ja henkilöt, jotka käyvät Suomessa useita kertoja vuodessa (Sillanpää 2005). Toisaalta kaikki eivät viivy kahta viikkoa ja nollapäivät ovat tavallisia.

[5] Lehti & Aromaa 2002, 60-61. On viitteitä, että luku olisi pienentynyt huomattavasti sitten vuoden 2002. Tehokkaalle paritustoiminnalle välttämättömiä vuokra-asuntoja on tällä hetkellä vaikeampi löytää. Vaikka vielä Lehden ja Aromaan raportissa Murmanskista Suomeen matkaavien seksityöntekijöiden määräksi on arvioitu 300, uudemmassa kartoituksessa (Skaffari & Urponen 2004, 56) luku on pudonnut viidennekseen. Vaikka vähentyminen ei olisikaan etelässä yhtä radikaalia, on suunta todennäköisesti sama.

[6] Murmanskin alueelta tulee Lappiin viikoittain 15-25 naista ja viisumihakemuksia jätetään 20-25. Kun tavallinen vierailuaika on yleensä muutaman päivän (Skaffari 2005), Suomessa on siis kerrallaan noin 10-20 naista. Skaffarin ja Urposen mukaan merkittävä osa heistä liikkuu täällä muissa kuin prostituutiotarkoituksissa. Tältä pohjalta ja verraten saman raportin arvioon Suomen prostituutiokenttään tulevien kokonaismäärästä (ks. seuraava viite), arvioin määräksi 10.

[7] Skaffarin & Urposen (2004, 56) mukaan Murmanskin alueelta Suomeen suuntautuvassa prostituutiossa olisi mukana noin 20-60 naista, jolloin taulukon luku on siis maksimi.

[8] Vuosiarvioon (ks. seuraava viite) perustuva arvio.

[9] Lehti & Aromaa 2002, 60-61. Myös virosta Suomeen suuntautuvassa prostituutiossa on sama tilanne kuin Venäjän kohdalla: luku on korkein mahdollinen arvio. Viron EU-jäsenyys on toisaalta helpottanut virolaisten pääsyä Euroopan prostituutiomarkkinoille, toisaalta poistanut viisumipakon, minkä vuoksi Virosta Suomeen suuntautuvassa prostituutiossa on oletettavasti tapahtunut viimeisen vuoden aikana merkittäviä laadullisia ja määrällisiä muutoksia.

[10] Arvio perustuu näkyvään ilmoitteluun (lehdet, internet) sekä omaan ja Kivelän (2004) arvioon suomalaisten ammattilaisten osuudesta siinä. Luvun takana on myös seksityöntekijöiden haastatteluiden ja Sallin (Sirkiä 2004) arviot vakiasiakkaiden osuudesta. Päiväkohtainen arvio on laskettu puoleen vuositasosta, koska päätoimisetkin ottavat asiakkaita vastaan vain hieman useammin kuin joka toinen päivä ja koska kaikki eivät toimi ympäri vuoden.

[11] Arvio perustuu näkyvään ilmoitteluun (lehdet, internet) sekä omaan ja Kivelän (2004) arvioon heidän osuudestaan siinä. Luvussa on huomioitu Muurin (2004) ja Kauppisen arviota katuprostituutiosta Helsingissä sekä venäläisten ja virolaisten korostunut osuus ravintolaprostituutiossa. Päiväkohtainen arvio on laskettu korkeammaksi kuin suomalaisten kohdalla, koska pääsääntöisesti venäläisten ja virolaisten osuus erikoistumattomassa päiväkahvipalvelussa on korostunut ja toisaalta taksat alhaisemmat, jolloin asiakkaita otetaan vastaan useammin.

[12] Luku prostituutiota päätoimisesti harjoittavista thaimaalaisista perustuu haastateltujen asiantuntijoiden arvioon, että thaiprostituutio paikantuu hieromalaitoksiin. Näitä laitoksia on Suomessa Patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon yhteisen yritystietojärjestelmän mukaan noin 60. Laitoksissa on yleensä töissä 1-2 hierojaa ja lähes kaikissa tarjotaan intiimihierontaa, useissa myös muita seksipal-

veluja. Osa thaimaalaisista (arviossa noin 20, päivää kohden 10) työskentelevät hieromalaitoksissa vain sivutoimisesti ja heidät on huomioitu myöhempänä taulukossa. Thaimaalaisten kokonaismäärä on siten vuositasolla noin 120.

[13] Sivutoimisesti prostituutiota harjoittavien enemmistö on suomalaisia. He saattavat tehdä päätoimisesti jotakin toista työtä tai täydentää prostituutiotuloilla työttömyyskorvausta, opintorahaa tai eläkettä. Käytännössä kaikki miehet kuuluvat tähän ryhmään. Mukaan on laskettu myös jonkin verran pysyvästi Suomessa asuvia ulkomaalaisia, jotka harjoittavat prostituutiota sivutoimisesti. Sivutoimisesti prostituutiossa toimivien kokonaismäärästä ei ole mitään varmuutta, koska pääsääntöisesti kyse on vakiasiakkaista. Haastatellut asiantuntijat ja seksityöntekijät ovat kuitenkin yksimielisiä, että sivutoimisesti prostituutiota harjoittavien määrä on huomattava. Näkemystä tukee myös Haavio-Mannilan ja Kontulan (2003, 128) tutkimustulos, jonka mukaan kotimaassa seksistä maksaneista enemmistö on hankkinut palvelunsa suomalaiselta naiselta. Siten taulukossa esitetty vuosiarvio on minimi. Todellisuudessa luku voi olla huomattavastikin suurempi, mutta tuskin merkittävästi pienempi.

[14] Venäjä-Baltia –tietokannan mukaan vuosituhannen vaihteen notkahduksen jälkeen venäläisten tulot ovat jälleen nousseet ja alle toimeentulominimillä elävien osuus vähentynyt 29 prosenttiin. Virossa palkat (joskin myös hintataso) ovat nousseet tasaisesti viimeiset 10 vuotta.

[15] Ne haastattelemani naispuoliset seksityöntekijät, jotka ilmoittivat tarjoavansa palveluja myös naisasiakkaille, kertoivat itse olevansa bi-seksuaaleja.

[16] Poliisin tavoittamat Virosta Suomeen tulevat prostituoidut ovat olleet keskimäärin 18-40 –vuotiaita (Lehti & Aromaa 2002, 62-63 & Seuraaja 1 2005). Toisaalta Lapissa venäläiset prostituoidut ovat 22-50 –vuotiaita, nykyään pääsääntöisesti lähempänä neljääkymmentä (Skaffari & Urponen 2004, 58).

[17] Mielenkiintoista on, että kirjallinen harrastus löytyi haastateltavilta silloinkin, kun heidän tarinaansa liittyi paljon uhriuttaviksi ymmärrettyjä elementtejä, kuten addiktiot, mielenterveysongelmat tai pitkäaikainen työttömyys.

[18] Kaikki kolme haastattelemaani trans-henkilöä ovat joutuneet vaikeuksiin työnhaussa. Vaikka ihminen olisikin hankkinut täyden sukupuolenvaihdoksen, aikaisemmat työtodistukset on kirjoitettu eri sukupuolta olevalle henkilölle.

[19] Keskeiset lainkohdat lopussa viitteinä.

[20] Prostituutiosaamiset eli maksamatta jäänyt seksipalvelu ei silti ole oikeudellisesti suojattu hyvän tavan vastaisena (Hemmo 2003, 445-446.) Prostituoidun näkökulmasta ongelma tosin useimmiten ratkaistaan siten, että maksu otetaan etukäteen.

[21] ”Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä luvussa sukupuolielimellä tapahtuvaa tai sukupuolielimeen kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon. Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä luvussa sellaista tekoa, jolla tavoitellaan seksuaalista kiihotusta tai tyydytystä ja joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.” Rikoslaki 20. luku 10 §.

[22] Ulkomaalaislaki 378/1991, käännyttämisperusteita koskeva 37 § muutettiin 22.4.1999 annetulla lailla siten, että käännyttämisperusteisiin lisättiin perusteltu epäily seksuaalipalvelujen myymisestä. Tämä muutos tuli voimaan 1.5.1999. Nykyinen ulkomaalaislaki 30.4.2004/301 sisältää käännyttämisperusteet 148 §:ssä ja siellä on edelleen mainittu perusteltu epäily seksuaalipalvelujen myymisestä.

[23] “Käännyttämisen perusteisiin ehdotetaan lisättäväksi perusteltu epäily seksuaalipalveluja myymisestä. Vaikka prostituutiota ja seksuaalipalvelujen tarjoamista ei olekaan säädetty rangaistavaksi voimassa olevassa laissa, ne aiheuttavat häiriötä niillä alueilla, joilla sitä esiintyy. Yleinen mielipide on ollut erityisesti alueiden asukkaiden keskuudessa voimakkaasti tätä ilmiötä vastaan. Seksuaalipalvelujen tarjoamisen taustalla saattaa myös olla järjestettyä paritusta. Paritus on säädetty rangaistavaksi rikoslain (39/1889) 20 luvun 8 §:ssä. Ilmiöön liittyy usein myös muuta rikollisuutta, kuten väkivaltarikollisuutta, huumerikollisuutta, laittoman maahantulon järjestämistä ja kiristämistä. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 50/1998), yleisperustelut.

[24] Luku perustuu prostituoitujen ja asiakkaiden haastatteluihin, ellei viittauksessa muuta mainita.

[25] Viime aikoina on keskusteltu nk. lumeavioliitoista, joissa ulkomaalainen henkilö avioituu suomalaisen kanssa saadakseen oleskeluluvan. Muualla Euroopassa seksityö, siirtolaisuus ja lumeavioliitot ovat selkeämmin sidoksissa toisiinsa. Esimerkiksi Saksan ulkomaalaislain mukaan maahanmuuttaja on oikeutettu oleskelu- ja työlupaan vain, jos aviopuoliso on Saksan tai jonkun muun EU-maan kansalainen. Tästä syystä monet thaimaalaiset seksityöntekijät avioituvat saksalaisen kanssa. Toisinaan saksalainen saa rahallisen korvauksen avioliitosta, mutta

pariskunta ei asu yhdessä. (Ruenkaew 2003, 119.)

[26] Useimmiten prostituutiota tarkastellaan vain ongelmalähtöisesti, jolloin prostituutio sinällään ymmärretään yhteiskunnalliseksi ongelmaksi. Kapeasta näkökulmasta prostituoituja voidaan käsitellä vain ongelmaryhmänä. Heihin liitetään leimoja, jotka erottavat heidät tarkemmin määrittelemättömistä tavallisista ihmisistä ja siten kieltäydytään hyväksymästä prostituoidulle myös muita positioita. Tässä raportissa prostituutioon liittyviä ongelmia käsitellään erillisenä lukuna, jolloin prostituutioilmiötä on mahdollista lähestyä myös muista näkökulmista.

[27] Samansuuntaista tietoa on muualta: Haastattelututkimuksen mukaan Intiassa ja Kambodzassa poliisi oli pääasiallinen väkivallan aiheuttaja, mutta seksityöntekijät kertoivat myös paikallisten asukkaiden harjoittamasta väkivallasta. (Pattanaik 2003 308.) Samaisessa kyselyssä siirtolaisprostituoidut kertoivat paikallisten seksityöntekijöiden väkivaltaisista hyökkäyksistä. Joitakin mainintoja vastaavista rasistisista reviiritaisteluista löytyy suomalaisenkin katuprostituution takavuosilta, mutta vaikka osa suomalaisista seksityöntekijöistä suhtautuu nuivasti hintoja polkeviin itäkollegoihin, säännönmukaista prostituoitujen keskinäistä väkivaltaa ei ole tullut tietooni.

[28] Tässä tosin pitää muistaa, että useita kertoja Suomessa käyneen kiinnijäämisriski on ensikertalaista suurempi. Silti kuulustelupöytäkirjoissa näkyy selvä kehitys, että vuoden 2002 jälkeen ei Suomessa ole enää juurikaan tavattu ensikertalaisia.

[29] Rikoslaki 25 luku 3 § (9.7.2004/650) määrittelee ihmiskaupan seuraavasti: ”Joka 1) käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa, 2) erehdyttämällä toista tai tämän erehdystä hyväksi käyttämällä, 3) maksamalla korvauksen toista vallassaan pitävälle henkilölle tai 4) ottamalla vastaan sellaisen korvauksen ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamisekseen 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, on tuomittava ihmiskaupasta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi. Ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka ottaa valtaansa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön taikka värvää, luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa tämän 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, vaikka mitään 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua…”

[30] Ihmiskaupan tunnusmerkistö määriteltiin Suomen lakiin vasta 1.8.2004. Koska

määritelmä on epäselvä ja yhtään ihmiskaupparikosta ole vielä päätynyt oikeuskäsittelyyn, ei voida sanoa, miten Suomen oikeuskäytännössä tullaan tulevaisuudessa vetämään raja ihmiskaupan ja törkeän parituksen välille. Ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman (2005, 23-24) mukaan: ”Parituksen voidaan ajatella muuttuvan ihmiskaupaksi muun muassa silloin, kun henkilö erehdytetään toimimaan prostituoituna tai häntä painostetaan, pakotetaan tai pelotellaan jatkamaan tai ylläpitämään toimintaa. Ihmiskauppaan liittyy usein vakavia itsemääräämisoikeuden loukkauksia ja liikkumisvapauden rajoituksia. Jos parituksen kaltaisessa tilanteessa ihmiskaupan muut tunnusmerkit – käytetyt keinot ja tekotavat – ovat olemassa, on ihmiskauppasäännöksiä pidettävä ensisijaisena paritussäännöksiin, myös törkeään paritukseen, nähden […] Keskeistä ihmiskaupassa on, että teon kohteena oleva henkilö on toisen määräämisvallan alainen laajemmin kuin parituksessa.”

[31] Seksityöhön liittyvää häpeäleimaa kuvaa hyvin se kohu, jonka Kallion naisasukkaat nostivat, kun alueella yleistyneen katuprostituution vuoksi myös hintoja kyseltiin myös ohikulkijoilta. Alueella tehdyn kyselytutkimuksen mukaan ”monissa avovastauksissa kuvastuivat häpeä ja siihen rinnastuvat kielteiset tunteet, alemmuuden tunne, ihmisarvon alenemisen kokemus sekä se, että häirintä on loukkaavaa.” ”En kertonut tapahtumasta kenellekään, hävetti, että oli luultu huoraksi.” (Koskela & Tavi & Tuominen 2000, 71, ks. myös 60 & 65.)

[32] Itse törmäsin tähän käydessäni baareissa, joissa solmitaan prostituutiokontakteja: yksin liikkuva nainen seksibaarissa on prostituoitu ja koska olin suomalainen, sain toistuvasti kuulla olevani päiderriippuvainen prostituoitu eli kuten seksipalveluja etsivät miehet kansanomaisesti totesivat, narkkarihuora.

[33] Sallia ei löydy yhdistysrekisteristä, koska rekisteröintipäätöksen käsittely on edelleen kesken – nyt jo kolmatta vuotta.

[34] On kuitenkin viitteitä siitä, että käytännössä syrjintää esiintyy edelleen.

[35] Joitakin esimerkkejä onecenter-foorumeista. Kaikki linkit eivät välttämättä enää raportin julkaisuvaiheessa toimi, koska vaihtuvuus on vilkasta:
http://forum.onecenter.com/e-guide1/
http://forum.onecenter.com/eeskort/
http://forum.onecenter.com/tjejer/
http://forum.onecenter.com/finaflickor/
http://forum.onecenter.com/cgi-bin/forum/forum.cgi?fid=nicegirls&n=1
http://forum.onecenter.com/resande/

http://forum.onecenter.com/a78956/
http://forum.onecenter.com/loveforsale/
http://forum.onecenter.com/lisas_forum/
http://forum.onecenter.com/eskort_s/
http://forum.onecenter.com/escortdate/
http://forum.onecenter.com/sexforum/
http://forum.onecenter.com/swedensex/
http://forum.onecenter.com/hallickforum/

[36] Kokonaismäärää kuulustelluista seksityöntekijöistä on vaikea arvioida aivan tarkasti, koska osa kiistää myyneensä seksipalveluja. Olen päätellyt muun tutkintomateriaalin pohjalta, pitääkö kiistäminen paikkaansa vai otetaanko henkilö mukaan taulukkoon. Erehtymisiä on voinut tapahtua.

Kirjallisuus

Haastattelut

Amador Carolina. Haastattelu Tampereella 26.7.2004. Amador on Kuuban naisten liiton (Federación de Mujeres Cubanas) kansainvälisten asioiden sihteeri.
Asiakkaiden haastattelut. Raporttia varten haastattelin 7 miestä, joilla oli poikkeuksellisen pitkäaikainen tai muuten laaja kokemus prostituutioasiakkuudesta. Osa haastatteluista tehtiin sähköpostitse.
Herranen Ilkka. Haastattelu Helsingissä 8.3.2005. Herranen on Rajavartiolaitoksen esikunnan Raja- ja meriosaston majuri ja perehtynyt erityisesti ihmiskauppaan sekä prostituution esiintymiseen rajanylitysliikenteessä.
Kauppinen Jaana. Haastattelu Helsingissä 16.12.2004. Kauppinen on toiminut Pro-tukipisteen toiminnanjohtajana yli kymmenen vuotta.
Kivelä Sami. Haastattelu Tampereella 11.10.2004. Kivelä on Sihteeriopisto-sivuston perustajajäsen ja entinen webmaster. Ks. www.sihteeriopisto.net.
Lohikivi Maria. Haastattelu Helsingissä 8.3.2005. Lohikivi on tutkinut aikaisemmin prostituoituja ja valmistelee parhaillaan väitöskirjaa asiakkaista.
Luettelo Suomessa asuvista prostituoiduista tarkoittaa tiedostoa, johon olen kerännyt vuosina 2003-2005 jututtamani 41 henkilön perustiedot. Heistä valtaosa oli suomalaisia, mutta ryhmää kuuluu myös 9 ulkomaalaista, joilla on pysyvä oleskelulupa Suomessa.
Muuri Reijo. Haastattelu Helsingissä 15.12.2004. Muuri toimii komisariona Pasilan poliisipiirissä, jonka vastuulle kuuluu mm. katuprostituutiostaan mainetta saaneet Helsingin Kallion alueet.
Prostituoitujen haastattelut. Tällä viitataan vuosina 2003-2005 tehtyihin 18 Suomessa pysyvästi asuvan prostituoidun syvähaastatteluun.
Seuraaja 1. Haastattelu Etelä-Suomessa 4.1.2005. Seuraaja 1 on

avustanut ja seurannut läheltä usean vuoden ajan Etelä-Suomen kaupungeissa toiminutta paritusorganisaatiota.
Seuraaja 2. Haastattelu Keski-Suomessa 7.1.2005. Seuraaja 2 on avustanut ja seurannut läheltä thai-hierontayrityksiä noin vuoden aikana useilla paikkakunnilla.
Seuraaja 3. Haastattelu Etelä-Suomessa 22.2.2005. Seuraaja 3 on itse työskennellyt yli 10 vuoden ajan Virossa prostituoituna.
Seuraaja 4. Haastattelu Helsingissä 9.12.2004. Seuraaja 4 on toiminut pitkään liike-elämässä ja tutustunut prostituution rooliin suomalaisessa yrityskulttuurissa.
Seuraaja 5. Haastattelu Etelä-Suomessa 4.2.2005. Seuraaja 5 on työskennellyt prostituoituna yli kymmenen vuoden ajan, osan aikaa hollantilaisissa bordelleissa.
Seuraaja 6. Haastattelu Helsingissä 2.3.2005. Seuraaja 6 on toiminut pitkään aktiivisesti Suomen sm-piireissä.
Sillanpää Seppo. Haastattelu Helsingissä 13.1.2005. Sillanpää on keskusrikospoliisin rikoskomisario, joka vastaa törkeiden ryöstöjen ja kiristysten tutkinnasta. Hän on ollut mukana noin 30 kansainvälisen paritusrikoksen tutkinnassa.
Sirkiä Johanna. Haastattelu Helsingissä 15.12.2004. Sirkiä on toiminut perustamisesta asti Seksialan liiton puheenjohtajana ja edustaa järjestöä myös kansainvälisissä yhteyksissä.
Trans-ihmisten haastattelut. Raporttia varten haastattelin kolmea prostituoituna toimivaa trans-ihmistä.

Säädökset

Kuuban rikoslaki. Gaceta Oficial de la República de Cuba, poimittu 14.3.2005 osoitteesta
http://www.gacetaoficial.cu/codigo_penal_l2_t11.htm.
Prevention and suppression of prostitution act, B.E. 2539 (1996). Poimittu 12.3.2005 osoitteesta
http://www.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?page=eng&type=laws&lawType=law2&lawCode=%25bb13&lawID=%25bb13-20-2539-001
Suomen Järjestyslaki 27.6.2003/612.

Suomen Rikoslaki 20 luku, 9 § (24.7.1998/563 ja 9.7.2004/650), 9 a § (9.7.2004/650), 10 § (24.7.1998/563).
Suomen Rikoslaki 25 luku 3 § (9.7.2004/650).
Suomen Ulkomaalaislaki (30.4.2004/301) 148 §.
Viron rikoslaki. Poimittu 12.3.2005 englanniksi osoitteesta http://www.legaltext.ee/en/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=X30022K5&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=criminal+code.

Muu kirjallisuus

Basserman Lujo. Maailman vanhin ammatti. Kulttuurihistoria. K. J. Gummerrus osakeyhtiö, Jyväskylä 1967.
Benjamin Harry & Masters R.E.L. Prostitution and Morality. A definitive report on the prostitute in contemporary society and an analysis of the causes and effects of the suppression of prostitution. The Julian Press, New York 1964.
Brock Deborah R. Making Work, Making Trouble: Prostitution as a Social Problem. University of Toronto Press, Toronto 1998.
Cabezas Amalia Lucía. Discourses of Prostitution. The Case of Cuba. Teoksessa Kempadoo Kamala & Doezema Jo (toim.). Global Sex Workers. Rights, Resistance, and Redefinition. Routledge, New York and London 1998.
Doorninck Marieke van. Normaalia liiketoimintaa? Seksiteollisuus Alankomaissa. Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.
Erotiikan maailma 9-10 / 2004.
Fusco Coco. Hustling for Dollars. Jineterismo in Cuba. Teoksessa Kempadoo Kamala & Doezema Jo (toim.). Global Sex Workers. Rights, Resistance, and Redefinition. Routledge, New York and London 1998.
Gould Arthur. Ruotsin prostituutiolaki: feminismi, huumeet ja ulkomailta tuleva uhka. Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.

Haavio-Mannila Elina & Kontula Osmo. Sexual Trends in the Baltic Sea Area. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisuja D 41/2003. Väestöliitto, Helsinki 2003.
Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 50/1998).
Hemmo Mika. Sopimusoikeus I. Toinen, uudistettu laitos. Talentum, Helsinki 2003.
Ihmiskaupan vastainen toimintasuunnitelma: työryhmän ehdotukset Suomen kansallisen ihmiskaupan vastaisen toiminnan tehostamiseksi. Ulkoministeriö, 2005.
Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio. Työryhmämietintö 2003:5, työryhmän osamietintö. Oikeusministeriö, Helsinki 2003.
Kannustava opintotuki. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2002:18. Yliopistopaino, Helsinki 2002.
Kauppinen Jaana. Alustus Tampereen kaupunginvaltuuston naisverkoston tapaamisessa Tampereella 11.3.2005.
Kivelä Sami. Sähköpostiviesti Kontulalle 22.3.2005.
Kontula Anna & Laakso Arja. Uskonnon paikka seksityöntekijöiden moraalikäsityksissä. Ilmestyy 2005.
Kontula Osmo & Haavio-Mannila Elina. Intohimon hetkiä. Seksuaalisen läheisyyden kaipuu ja täyttymys omaelämänkertojen kuvaamana. WSOY, Juva 1997.
Koskela Hille & Tani Sirpa & Tuominen Martti. ”Sen näkönen tyttö”. Tutkimus katuprostituution vaikutuksista helsinkiläisten naisten arkielämään. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 2000:5.
Kuulustelupöytäkirjat. Rikospoliisin väkivaltarikosyksikkö kuulusteli vuosina 2000-2004 yhteensä 88[36] prostituutiota harjoittanutta naista. Tutkinnanalainen rikos oli tavallisesti paritus tai törkeä paritus. Mukana oli myös joitakin kiristyksiä, ryöstöjä ja yksi törkeä raiskaus. Prostituoituja kuultiin useimmiten todistajana, mutta joissakin jutuissa he olivat myös epäillyn tai asianomistajan statuksella. Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, Rikospoliisin väkivaltarikosyksikön esitutkintapöytäkirjat
6070/RVÄ/R/123504/00
6070/RVÄ/R/116210/01
6070/RVÄ/R/116754/01

6070/RVÄ/R/119256/01
6070/RVÄ/R/145967/01
6070/RVÄ/R/122999/02
6070/RVÄ/R/138767/02
6070/RVÄ/R/142274/02
6070/RVÄ/R/147257/02
6070/RVÄ/R/154226/02
6070/RVÄ/R/154235/02
6070/RVÄ/R/106588/03
6070/RVÄ/R/122114/03
6070/RVÄ/R/137404/03
6070/RVÄ/R/139451/03
6070/RVÄ/R/100501/04
6070/RVÄ/R/135866/04
6070/RVÄ/R/102259/05

Lehti Martti & Aromaa Kauko. Naiskauppa, laiton siirtolaisuus ja Suomi. Nykytilanne, lainsäädäntö ja tutkimustulokset. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 186. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Helsinki 2002.

Leskinen Jari. Organisoitu paritus ja prostituutio Suomessa. Rikostutkimus 2002. Keskusrikospoliisi, Helsinki 2003.

Lisborg Anders. Naisia yli rajojen: prostituutioon liittyvä muutto Thaimaasta Tanskaan. Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.

Meaker Linda. Sosiaalinen reaktio rajat ylittävään prostituutioon Australian Queenslandissa. Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.

O'Connel Davidson Julia. Prostitution, Power and Freedom. The University of Michigan Press 1998.

Patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon yhteinen yritystietojärjestelmä. Haku tehty 10.1.2005 osoitteessa www.ytj.fi.

Pattanaik Bandana. Entä tästä eteenpäin? Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.

Pheterson Gail. The Prostitution Prism. Amsterdam University Press, Amsterdam 1996.
Pro-tukipisteen kotisivut osoitteessa http://www.pro-tukipiste.fi/.
Purchasing Sexual Services in Sweden and the Netherlands. Legal Regulation and Experiences. An abbreviated Enlish version. A report by a Working Group on the legal regulation of the purchase of sexual services. Issued on 8 October 2004. [Norjan] Ministry of Justice and the police, Report 2004.
Ruenkaew Pataya. Thaimaalaiset naisprostituoidut Saksassa: rajat ylittävä siirtotyöläisyyden muoto? Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.
Seksialan liitto Sallin kotisivut osoitteessa www.salli.org.
Seksitreffit. www.seksitreffit.fi.
Sihteeriopisto. Sihteeriopisto on seksityöntekijöiden, asiakkaiden ja muiden kaupallisen seksin toimijoiden keskustelu- ja ilmoittelusivusto osoitteessa www.sihteeriopisto.net.
Sirkiä Johanna. Alustus Seksialan liiton keskustelutilaisuudessa Helsingissä 13.1.2005.
Silfverberg Katri & Kauppinen Jaana. Raportti Suomen prostituutiotilanteesta: Viranomaiskäytännöt, palvelujärjestelmät ja lainsäädäntö. Publications of the Advisory Board for International Human Rights Affairs 1992.
Skaffari Pia. Sähköpostiviesti Kontulalle 6.4.2005.
Skaffari Pia & Urponen Kyösti. "Ei vain rakkaudesta, vaan myös..." Esiselvitys Lapin seksimarkkinoista ja prostituutiosta. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C, työpapereita 48. Lapin yliopisto, Rovaniemi 2004.
SOU 1995:15. Könshandeln – Betänkade av 1993års Prostitutionsutredning. Stocholm 1995.
SoS-rapport 2000:5.
Spanger Marlene. Tanskassa asuvat mustaihoiset prostituoidut. Teoksessa Rajat ylittävä prostituutio. Globaalien toimintamallien muuttuminen. Toim. Susanne Thorbek ja Bandana Pattanaik. LIKE, Helsinki 2003.
Turunen Merja-Maaria(toim.). Kun kaikki on kaupan...

Prostituution asiantuntijatyöryhmän raportti. Raportteja 190. Stakes sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 1996.
Turvallisempaa seksiä, turvallisempaa seksityötä. Ammattilaisen turvaseksiopas. Pro-tukipiste ry., Helsinki 1997.
Varsa Hannele. Prostituution näkymätön osa: miesasiakkaat. Lehti-ilmoitteluprostituution asiakkaista. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, Naistutkimusmonisteita 5:1986
Venäjä–Baltia –tietokanta. Poimittu 3.5.2005 osoitteesta http://www.stat.fi/tup/ibsnews/ven_balt.html.
Voodi on virolainen kontaktisivusto, jonka kautta myös prostituoidut ilmoittavat palveluistaan osoitteessa http://www.voodi.ee/index.php?page=24&action=show_date&type_id=3
Åsvik Annabella & Åsvik Annika. Miesten paratiisi. Johnny Kniga Kustannus, Helsinki 2004.
Östergren Petra. Synden ideologiserad. Modern svensk prostitutionspolicy som identitets- och trygghetsskapare. Magisteruppsats, Stocholm universitet, Stocholm 2003.

Liitteet

Järjestyslaki

1§ Lain tarkoitus
Tämän lain tarkoituksena on edistää yleistä järjestystä ja turvallisuutta
2 § Määritelmät
Tässä laissa tarkoitetaan:
1) Yleisellä paikalla:
   a) tietä, katua, jalkakäytävää, toria, puistoa, uimarantaa, urheilukenttää, vesialuetta, hautausmaata tai muuta vastaavaa aluetta, joka on yleisön käytettävissä;
   b) rakennusta, joukkoliikenteen kulkuneuvoa ja muuta vastaavaa paikkaa, kuten virastoa, toimistoa, liikenneasemaa, kauppakeskusta, liikehuoneistoa tai ravintolaa, joka on yleisön käytettävissä joko jonkin tilaisuuden aikana tai muutoin;
2) …
…
7 § 1 mom. Muu häiriötä aiheuttava toiminta

Seksuaalipalvelujen ostaminen ja maksullinen tarjoaminen yleisellä paikalla on kielletty. Seksuaalipalvelulla tarkoitetaan tässä laissa rikoslain (39/1889) 20 luvun 10 §:n 1 momentissa määriteltyä sukupuoliyhteyttä sekä siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa. Rangaistus seksuaalipalvelujen ostamisesta alle 18-vuotiaalta säädetään rikoslain 20 luvun 8 §:ssä

16 § Järjestysrikkomus

Joka tahallaan
1) …- 4) …
5) ostaa tai tarjoaa seksuaalipalveluja 7 §:n 1 momentin vastaisesti,
6) … tai 11) …,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, järjestysrikkomuksesta sakkoon.

Järjestysrikkomuksesta tuomittua sakkoa ei saa muuntaa vankeusrangaistukseksi.

Rikoslaki: Paritus ja törkeä paritus

Rikoslaki 20 luku (24.7.1998/563) Seksuaalirikoksista

9 § (24.7.1998/563 ja 9.7.2004/650) Paritus

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

1) järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksaatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, ilmeisellä tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten,
2) vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa,
3) yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi toisen sellaiseen tekoon ryhtymistä tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,
4) muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai
5) viettelee tai painostaa toisen sellaiseen tekoon,

on tuomittava *parituksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.
(edellä oleva 1 mom. on muutettu lailla 9.7.2004/650)

Yritys on rangaistava.

9 a § (9.7.2004/650) Törkeä paritus

Jos parituksessa

1) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti,
3) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka näihin rinnastettavaa erityisen tuntuvaa kärsimystä tai
4) kohteena on kahdeksaatoista vuotta nuorempi lapsi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä parituksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Rikoslaki: Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

Rikoslaki 20 luku (24.7.1998/563) Seksuaalirikoksista

8 § (9.7.2004/650) Seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta

Joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, on tuomittava *seksuaalipalvelujen ostamisesta nuorelta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.